

STAV OLAV

Sindre Jacob Bostad, s. 1

Jødisk bønn til kristen bruk

Else-Britt Nilsen, s. 5

Israelsk utviklingsby.- fruktbar pluralisme?

Gunnel Vallquist, s. 8

Frelsesoffiseren som ble katolikk

Kirken på Filippinene, s. 10

En kjærlighetens revolusjon

Pia Lansang, s. 14

Bibelen som inspirasjon og veiviser

Nansenmedaljen til kardinal Arns, s. 16

Fransiskaner siden guttedagene

OLAV

Balanse i regnskapet?

Hva ønsket konsilfedrene - egentlig? Og har Kirken satt disse ønsker ut i livet?

Høyst aktuelle spørsmål foran «jubileumssynoden» i Roma rundt månedsskiftet november-desember som både skal markere 20-års dagen for avslutningen på Det annet Vatikan-konsil og gjøre opp et slags regnskap for utviklingen innen Kirken i disse 20 år. Foreløpige antydninger om hva ulike kretser innen Kirken vil anføre på henholdsvis pluss- og minussiden, varsler at det kan bli vanskelig å enes om visse posteringer i regnskapet og om saldoen.

Troskongregasjonens formann, kardinal Ratzinger, har gjentatte ganger - ikke minst i boken «Rapport om troen» som nylig utkom - stemplet virkningene av konsilet som «negative». Han har slått til lyd for en «restaurasjon», en tilbakevenden til det han mener var konsilets egentlige intensjoner.

Dette svartsyn - og man tør vel også si denne mistro til Kirkens oppfattelseevne - deles langt fra av alle. Riktignok er konsildekretene til dels tvetydige, der finnes meget progressive og meget konservative uttalelser side om side. Men man forråder konsilets ånd om man bare leser de mest konservative eller de mest radikale av konsilets mange bokstaver. Dess-

verre finnes det kretser innen kirken som har valgt en slik lese måte.

Stort sett må man vel gå ut fra at de lokale kirker ærlig og oppriktig har prøvet å sette konsilets ånd og intensjoner ut i livet, at de har søkt å gjennomføre en ekte «resepsjonsprosess», som det heter.

Når det gjelder vår nordiske biskopkonferanses innsats, turde den vel med rette betegnes som noe nær mønstergyldig, - og også oppfølgingen fra de ulike stender innen Kirken her hjemme, kan vel - i det store og hele - betegnes som meget god.

Biskopene i England og Wales er blant dem som ikke deler kardinal Ratzingers negative vurdering. I sitt forberedende synodedokument - et både poengtert og avbalansert dokument som ble offentliggjort i høst - sier de klart fra at Det annet Vatikan-konsil så absolutt må bokføres på plussiden i Kirkens regnskap. Hvor langt vi - som Kirke og som enkeltmennesker - har vært villige til og har maktet å sette det helhjertet ut i livet, er en annen sak.

Det engelske dokument anbefaler sterkt at den kommende synode bør bli «en klar bekreftelse av konsilets ånd og dekretene», og at den bør gi «et oppmuntrende ord til alle dem som har arbeidet for fornyelse i konsilets ånd i disse 20 år.» Adressen synes klar.

Man aner at det er duket til debatt i synodesalen - hvis det da blir tid til særlig debatt! Tolv dager varer synoden, og det er kort tid for et evalueringsarbeid av de dimensjoner det

her dreier seg om. Man forstår godt de engelske biskopers oppfordring til Vatikanet om å «vie dagsordenen særlig oppmerksomhet» slik at «synoden fullt ut får uttrykke og formulere sine meninger til beste for hele Kirken.» Spørsmålet er bare om dette betimelige ønske faller sammen med Vatikanets planer for dagsorden.

Både i ord og handling har Vatikanet i den senere tid gitt signaler om at man der ønsker sterkere sentralisering og kontroll. Alt i alt signaler som synes å gå imot både den oppgradering av de lokale kirker konsilet la opp til, og den kollegiale samarbeidsmåte det ønsket mellom biskopene og paven.

Vatikanets svar på spørsmålet om hva konsilfedrene ønsket, later til å avvike en del fra det mange og høyst meningsberettigede kretser innen Kirken vil svare. Så også svaret på det annet spørsmål vi stilte innledningsvis, om ønskene var blitt satt ut i livet: der er diskusjon om posteringene i regnskapet. Og et tredje spørsmål spøker i bakgrunnen: vil Vatikanet benytte synoden til å opptre som en slags domstol overfor de lokale kirker og selv avgjøre om disse har lest konsildekretene rett og satt dem ut i livet på en måte som behager Vatikanet?

Vi håper i det lengste at Roma ikke har noe slikt i tankene. Vi velger å tro at både synodedeltagerne og kurien har vilje til ekte dialog - og til selverkjennelse.

Da kan det nemlig bli balanse både i synodeforhandlingene - og i det regnskap man skal gjøre opp. ●

Sindre Jacob Bostad

Salmenes bok - jødisk bønn til kristen bruk 1

Salmenes Bok er en meget levende samling tekster, en meget dynamisk bok som spenner over et vidt spekter av livssituasjoner: en indre gjenklang av menneskets barske liv. Blant de bibelske tekster har boken fått en spesiell plass. Salmene ble vanligvis sunget og deklamert under tempel- og senere synagogeseremoniene, men sannsynligvis var de samtidig i daglig bruk hos det troende menneske.

Slik vi har fått overlevert boken, inneholder den 150 salmer. Vi vet at det fantes flere (sml. Qumran-funnene hvor det bl.a. er funnet ca. 300 salmer).

Den jødiske tradisjon innde-ler vanligvis boken i fem bol-ker - en inndeling som er en parallell til femdelingen av Mosebøkene. Den moderne bibelvitenskapen har imid-ler-tid forkastet denne innde-lingen til fordel for en mer sys-tematisk inndeling som går på type, innhold, form, forfatter- kilde, tradisjon etc.

Ifølge tradisjonen er kong David den sentrale forfatter av salmene, men dette tas i dag med stor forbeholdenhet. Av de 73 salmene som er tilskre- vet kong David, er det sann- synlig at han bare er forfatter til en del. Hvor mange er usik- kert, men hans person har fått

en så viktig plass i den jødiske tradisjon at vi må anta at mange salmer er tilegnet ham. Ofte er de skrevet av diktere, prester eller sangere til Davids ære. Vi snakker derfor med større sikkerhet om ulike sal- metradisjoner: - en Davids-, en Asaf- eller en Korahtradisjon.

Salmene utgjør et funda- ment i den kristne liturgiske bønn. En spesielt viktig rolle spiller de innen klostertradi- sjonen der de synges og medi- teres over i den daglige tide- bønn. Hvordan er det blitt slik? Hva sier de jødiske Sal- mene oss i en kristen sammen- heng? Det er bl.a. disse spørs- målene vi skal komme nær- mere inn på.

Hvordan har Kirken gjort jødenes salmebok til sin?

Salmene var opprinnelig Tem- pelets salmer, sunget og bedt

der. De første kristne var jøder og derfor fortrolige med denne bønneformen. Troen på Nasareeren, Jesus, som Messias (Kristus), var oppfylle- sen av profetiene og løftene som den jødiske tradisjon hadde overlevert dem. Nå var oppfyllelsen et faktum, Gud hadde grepet inn i historien. De første kristne har sannsyn- ligvis oppfattet seg selv som vi- dereføringen av den jødiske tradisjon. *Bruddet* med jøde- dommen til fordel for troen på Nasareeren var kanskje ikke så mye et brudd som en fortset- telse. Derfor var det naturlig at de fortsatte å lovsynge Gud på samme måte som de hadde gjort tidligere.

Fra ulike kilder vet vi at Sal- mene tidlig fikk en sentral plass *også* blant de første greske menigheter. Skikken med å re- sitere Salmene i urmenighe-

Tidsskriftlesning

Tidsskriftene spiller en viktig rolle i norsk kulturliv - ikke i form av opplagsstørrelse, men fordi mange av dem gir plass til stoff som dagsavisene vanskelig kan gi plass til. De få som søker til tidsskriftene, møter derfor utfordrende tanker. Narvesen-konsernet er viktigste distributør av tidsskrifter - såvel norske som utenlandske. Opp gjennom årene har Narvesen-ledelsen måttet motta

mye kritikk fra frustrerte tidsskriftfolk på grunn av påstått nonchalant behandling av nettopp tidsskrifter. (Tiltredes helhjertet av St.Olavs redaksjon. - Red.anmk.)

Sant eller usant, Narvesen har ihvertfall satt i gang en landsomfattende aksjon sammen med nystartede Norsk Tidsskriftforum. Mål: Å øke kjennskapen til og interessen for tidsskrifter.

AFTENPOSTEN

Harde angrep på tsjekkiske katolikker

Wien: Tsjekkoslovakia har beskyldt Vatikanet for å nøre opp under kirkens politiske motstand mot kommunistregimet. Erklæringen ble framsatt i en artikkel som er skrevet av en framtrædende partitjenestemann i tidsskriftet World Marxist Review. Det offisielle nyhetsbyrået Ceteka brakte innholdet i

2

tene bevitnes bl.a. av Paulus (kfr. 1.Kor. 14,26, Ef.5, 1, Kol. 3,16) og i Jakobs brev (5,13). Allerede mot midten av det 2.årh. før Kr. var Salmenes Bok blitt oversatt til gresk med tanke på de jøder som levde i diaspora. Mot slutten av det 1.årh. etter Kr. var Salmene oversatt til syrisk, og litt senere - mot slutten av det 2.årh. - finner vi i Nord-Afrika og i Roma de første latinske oversettelser. St. Hieronymus utarbeider to forbedrede latinske utgaver i det 4.årh., én bygget på den greske og én bygget på den hebraiske teksten (Vulgata).

Med utgangspunkt i den jødiske trostradisjon begynte altså en ny tro å ta form. Guds utvalgte folk var ikke lenger begrenset til jødene, men innbefattet alle verdens folkeslag. Teologene og Kirken tolket gamle begreper i en ny sammenheng. Kirken ble symbolet på det nye Jerusalem. Kirken gav ny næring og nytt innhold til Salmene. Salmene ble også hyppig sitert av Det Nye Testaments forfattere (mer enn hundre ganger, se bl.a. Mt. 21,42, 26,30, 27,46, Lk. 23,46 etc.). Faktum er at generasjoner av troende, jøder som kristne, har latt og lar seg

Marc Chagall: Kong David

artikkelen videre.

I artikkelen gjør Vasil Bejda, som er leder for en avdeling innenfor sentralkomiteén, rede for kommunistpartiets vanskelige situasjon, sett i lys av den økende interessen for religion. Det er særlig de siste årene at interessen for religion, først og fremst blant unge mennesker, er dukket opp.

Bejda hevder at det blir gjort forsøk på å

trekke kirken inn i motstandsarbeidet etter at forsøkene på å skape en opposisjonell bevegelse mislyktes.

Artikkelforfatteren hevder også at det spres rykter om mangel på religionsfrihet i Tsjekkoslovakia.

- Enhver som ikke er forutinntatt, kan selv se at det ikke stemmer, heter det i artikkelen.

Kardinal Frantisek Tomasek og andre katolske kirkeledere i Tsjekkoslovakia har hevdet at myndighetene har skåret ned på antall prester, hindrer dem i å utføre så mange oppgaver som før, forbyr en fri kirkepresse og forfølger prester som får en aktiv menighet.

NTB

inspirere av Salmene i sin bønn og i sitt liv.

Salmenes innhold - i kristen sammenheng?

Salmene er uttrykk for almenreligiøse sannheter som lett kan tas til inntekt både for kristen tro og for jødisk tenkning og tro. Salmene er Guds ord til oss, men samtidig menighetens og den enkeltes henvendelse til Gud. Vi møter dem som uttrykk for bønn, og de taler til oss som Guds ord. Men de tilhører Det Gamle Testamente, det forberedende, enda ufullkomne åpenbarings- og Gudserkjennelsestrinn. Den plass de har fått i Kirkens liv, må ses som en frukt av at de er blitt lest, tolket og bedt der. Her som ellers, har Kirken sett *de forberedende åpenbaringstrinn* i lys av den fullkomne åpenbaring i Kristus, og derved har de fått et nytt og rikere innhold.

I stor utstrekning kan vi ta Salmene for det de er, og la dem være ord for vårt personlige og sosiale liv, for vanskeligheter, sorger, gleder, fristelser, tillit, uttrykk for tro på Gud som nådig og rettferdig, for tro på rettens seier over uretten etc. Dette er situasjoner vi alle kan forstå og sam-

stemme i. Det er utfra Kristi løfte om at Ånden skal veilede oss til hele sannheten at vi som kristne kan be Salmene.

Men ofte gir Salmene uttrykk for følelser og ønsker som vi kristne i dag står fremmed overfor eller må ta avstand fra. La oss bare nevne de glødende og uforsonlige hevnbønnene over fiender og forrædere. Men også her kan Ånden lære oss noe, nemlig ved å si litt om hvordan vi *ikke* skal be - samtidig som uttrykksformene viser oss hvordan vi er av natur. Guds vandring med menneskene er nemlig historien om hvordan Han leder menneskene (i historien) til større kunnskap om seg selv og Gud. Det dreier seg om oppdragende historie.

Salmenes Gudsbilde - og menneskebilde

Lovsangen var jødernes tradisjonelle bønneform. Det hebraiske ordet *hillim* kan omsettes med lovsang. *Hallelu + ja* (ja er en forkortning for Jahve) blir da *lovsang til Jahve*, å lovsynge Herren, den felles lovsang til Gud.

I den normale livssituasjon var bønnene til Gud en lovsang. Men ulike situasjoner i Israels historie inspirerte til

andre bønneformer. I lovsangen er det *Gud* som er hovedpersonen, i motsetning til *klagesalmen* hvor *jeg'et* er sentrum. Mennesket henvender seg til Gud som lovsynges og beundres for det han *er*. Gudsbildet bærer preg av universets kjærlige og omsorgsfulle fyrste. Lovsangen henter ofte sitt tema fra utgangen fra Egypt eller hjemreisen fra Babylon etter eksilet. Jahve blir lovsunget for sitt frigjøringsverk og for troskap mot sitt folk. Et annet tema er lovsangen til universet, til Jahve som opphav og skaper, til det underfulle verk han har skapt, hvor mennesket har en unik plass.

Salme 104 er eksempel på en salme som i sin lovsang tilfører den nasjonale jødiske teologien et globalt perspektiv:

*Alle sammen venter på deg,
at du skal gi dem mat i rett tid.
Du strør ut og de kan smake;
du åpner hånden
og metter dem med gode gaver...
Du sender din Ånd,
og det skapes liv,
du fornyer jordens åsyn.
(vers 27,28 og 30)*

Optimisme og følelse av trygghet preger denne salmen: Gud lovsynges for sitt skaperverk - og mennesket har verdighet og del i det gode fordi

Albania - en fullstendig ateistisk stat

- Albania er en helt ateistisk stat hvor fri religionsutøving er fullstendig forbudt. Det er kardinal Kuharic som sier dette til den engelske avisen Church Times. Kuharic er erkebiskop av Zagreb i Jugoslavia og har derfor tilgang på informasjon om hva

som foregår inne i Albania til tross for at landet bokstavelig talt er lukket for omverdenen. Kardinalen kan også fortelle at siden kommunistenes maktovertagelse etter den andre verdenskrig, er absolutt alle kirkene i landet enten blitt ødelagt eller de blir brukt til sekulære aktiviteter. Av frykt for forfølgelse må de troende i landet skjule sin tro.

Det albanske informasjonssenteret i Cali-

fornia kan opplyse at i løpet av de siste 40 år er 130 prester og andre med embeder i Den katolske kirke blitt myrdet av myndighetene. I 1944 da Enver Hoxha og kommunistpartiet kom til makten, utgjorde katolikkene 13 prosent av befolkningen i Albania. Partiformann og statsleder Hoxha fjernet religion og religiøs aktivitet totalt i 1967.

NØP

4

det kan vende om til Gud og lovsynge ham.

I takkesalmene møter vi mer den barmhjertige Herre - Guds barmhjertighet som varer til evig tid. Salme 118 bærer bud om tillit og tro. Gud er alltid den samme på tross av menneskets svik:

*Pris Herren for han er god,
evig varer hans miskunn.*

*Det er bedre å søke tilflukt
hos Herren*

enn å sette sin lit til mennesker.

(vers 1 og 8)

Samtidig forespeiler salmen et messiansk budskap. Messianismen oppfattes som en kollektiv troskap mot Gud, og det er denne kollektive troskap som skal frelse og frigjøre menneskene:

*Velsignet være den som kommer i
Herrens navn.*

Vi velsigner dere fra Herrens hus.

Herren er Gud, han gav oss lys...

(vers 26)

Salme 2 er en kongesalme: David blir salvet til konge, og Guds Ånd er over ham. Dette må forstås som et bilde, og ikke forveksles med den egyptiske forestilling at kongen var guddommelig. David er bildet på Guds godhet fordi han var den eksemplariske konge. Messias forespeiles som en størrelse alle kan enes om, en frigjører og fredstifter for

menneskene her på jorden:

*Og jeg har satt inn min konge
 på Sion*

mitt hellige fjell.

Jeg vil kunngjøre et råd:

Herren sa til meg:

Du er min sønn,

jeg har født deg i dag.

(vers 6 og 7).

I et annet perspektiv står klagesalmene. Her møter vi det angstfulle menneske som frembærer sin klage om ensomhet og mørke. Det ondes problem forfølger mennesket for bestandig (salme 88, vers 7, 8, 9):

Du har lagt meg

i dype avgrunnen

på mørke steder i avdypet.

Din harme ligger tungt på meg

og med alle dine bølger

fortrenger du meg.

Du har drevet mine slektninger

langt bort fra meg.

Du har gjort meg til styggedom

for dem,

jeg er innestengt og kan ikke

og kan ikke komme ut.

Men det er ikke forbannelsen og nedverdiggelsen som seirer. I Salme 109 - etter en lang klage over forbannelsens vold - møter vi den gode Gud som velsigner på tross av menneskenes ondskap. Det ondes problem forblir mysterium. Gud er de farløses far og de fattiges tjener med grense-

sprengende barmhjertighet og kjærlighet:

Om de forbanner, velsigner du.

Om de reiser seg mot meg,

blir de til skamme,

og din tjener kan glede seg.

*For han står ved den fattiges side
 for å hjelpe ham mot dem*

som dømmer ham.

(vers 28 og 31).

Salmene som bønn

Den liturgiske bønn er et møtested mellom Gud og menneske. Gud møter oss i den liturgiske bønn i sin herlighet. Gud møter oss i Åndens nærvær. Mystisk sett er Gud der når vi ber og synger. Når vi synger Salmene, står vi - som Moses på Sinai - ansikt til ansikt med Gud, møter ham i bønnen ansikt til ansikt, taler som en venn til en venn. (kfr. 2.Mosebok kap. 19 osv.)

Vi må stole på at Ånden skal veilede oss til hele sannheten. Salmene som bønneform, er en måte å lytte til Guds ord til oss. De kan hjelpe, inspirere og supplere den private bønn. Hvor ofte hører vi ikke at det er vanskelig å be? Her møter salmebønnen oss som en tjener i nøden, som et ualminnelig rikt møtested mellom Gud og menneske. ●

Else-Britt Nilsen

Israelsk utviklingsby - fruktbar pluralisme? 5

I Galilea, ikke langt fra den kristne arabiske landsbyen Tarshicha, ligger den israelske utviklingsbyen Ma'alot. Den ble grunnlagt i 1957, som et resultat av et ønske fra de israelske myndigheters side: å skape urbane sentra for nye immigranter.

Else-Britt Nilsen har besøkt denne byen, som har et sterkt innslag av jøder fra Nord-Afrika. Hva er det som skjer når kvinner fra patriarkalske samfunn plutselig får samme legale status som menn? Vår medarbeider har intervjuet en rekke kvinner i Ma'alot, - kvinner med høyst ulik bakgrunn.

Ma'alots første innbyggere var jøder fra Romania og Iran, men det var den store immigrasjonen fra Marokko og andre nord-afrikanske land som skulle komme til å gi byen særpreg. I 1963 ble det dannet felles lokalstyre mellom den arabiske landsbyen Tarshicha og den israelske utviklingsbyen Ma'alot, - kulturelt og geografisk uavhengige, men med felles offentlige tjenester. Det utbredte samkvem mellom den israelske byen og den arabiske landsbyen er et enestående eksempel på fredelig sameksistens mellom jøder og arabere i Israel.

Ma'alot har omlag fire tusen innbyggere, hovedsakelig av

orientalsk opprinnelse, men med stor tilstrømming av «innfødte jøder» - sabras. At vi nettopp valgte å besøke Ma'alot, var ingen tilfeldighet: I de fleste araberland - og Nord-Afrika må regnes blant dem - har kvinnene en underordnet rolle. Arabisk ønske om å opprettholde den «kvinnelige ære» er så sterkt at man har utviklet en livsstil som spesielt vil avverge situasjoner som kan true en kvinnes dyd på det seksuelle område. Tradisjonister bekjemper arabiske kvinners deltagelse i forretnings- og politisk liv, ikke fordi kvinner mangler dyktighet, men - hevdes det, ut fra den tro at hun ikke kan be-

vare sin seksuelle integritet i vanlig sosialt fellesskap.

Med røtter i arabisk kultur

Befolkningen i Ma'alot er jøder, ikke arabere, men deres røtter i arabisk kultur uttrykkes på mange måter: i språk, væremåte, matskikker... Familier med tolv-fjorten barn hører ikke til sjeldenhetene. Hva er det som egentlig skjer når en kvinne fra et ekstremt patriarkalsk samfunn plutselig får samme legale status som mannen?

Da de første nord-afrikanske familiene kom til Ma'alot, var det stor mangel på arbeid. Samtidig var det ikke uvanlig at hustruen lettere fant arbeid enn ektemannen. Dette stod selvsagt i sterk motsetning til deres vante oppfatning av kjønnsrollene. I dag arbeider mange av kvinnene utenfor sine hjem. Og dette er ikke noe enestående for Ma'alot. Du kan ganske enkelt ikke overleve i Israel på bare én lønn.

Flesteparten av kvinnene har sitt arbeid i industrien. Nye fabrikker i byen har bidratt til å høyne det profesjonelle nivå. De lite inntektsbringende og enkle industri-grener som karakteriserte 50- og 60-årene, er i senere år blitt

Katolikker fra Ukraina holder synodemøte

Et tyvetalls biskoper fra Ukraina har holdt et synodemøte i Roma, melder Norsk Økumenisk Pressebyrå. Biskopene som dels lever i ufrivillig eksil og dels skjult i Ukraina, forbe-

redte blant annet hvordan feiringen av 1000 årsmminnet for kristningen av Ukraina skal markeres i 1988. Andre vitale kirkelige emner ble også drøftet, blant annet liturgien, videreutvikling av presteskaper og lekfolkets rolle i kirken.

NØP/KIPA

6

fulgt opp av mer avanserte foretak. En av kvinnene vi møtte - av marokkansk opprinnelse - arbeidet innenfor undervisningsvesenet. Hennes utsagn lyder som et ekko av kvinners erfaringer i mange land: «I barnehagene finner du bare kvinnelige lærere. Det er et typisk lav-status-yrke. Ofte har personalet liten eller ingen faglig utdanning, og lønnen er meget lav. Også i folkeskolen er kvinnene i flertall.»

«Det som teller, er måten du utfører arbeidet på», fremholdt en annen kvinne vi møtte, som kom fra USA. «Gjør du en god jobb, får du samme behandling som menn. Hadde jeg ønsket å tjene mye, ville jeg ha blitt i USA.» - Men det lar seg ikke bortforklare at fødsler og omsorgsarbeide for barn - her som andre steder - virker inn på en kvinnes yrkeskarriere, og at kvinner gjerne arbeider dobbelt. Det er heller unntak enn regel at ektemannen her deltar aktivt i husarbeidet. Et utsagn fra en ung kvinne vi møtte på en bussholdeplass, antyder at tingene kanskje vil bli anderledes i fremtiden: «Mannen min hjelper til hjemme fordi han er glad i meg», - dette sier en jente som

nettopp har giftet seg med en bussjåfør.

Gutter og jenter - samme rett til utdanning

Mange av de eldre kvinnene er analfabeter. Mennene har i det minste lært å lese fra Torahen. I staten Israels utdanningssystem behandles nå gutter og jenter likt. Ma'alot har deltatt i et «velferds-prosjekt» som er et tillegg til vanlig skoleundervisning. Regjeringen har tatt initiativet, og det er en slags «hjelp til selvhjelp» i visse områder. I Ma'alot har man særlig lagt vekt på å ivareta utviklingsmuligheter hos barn med orientalsk bakgrunn.

I Vesten tar vi det som en selvfølge at foreldre leker med sine barn, snakker med dem, leser for dem. I nord-afrikanske land er det ikke slik, selv ikke når det gjelder mor-barn, og samme forhold gjelder for en del familier i Ma'alot. «Barna er ikke tilbakestående fordi de er mindre intelligente enn andre barn, men fordi de mangler stimulans i miljøet» lød en av kommentarene.

Ma'alot har en kultur sterkt preget av religion. Byen har mange synagoger, men befolkningen er mer religiøs to-

Ønsker slutt på sanksjonene mot Polen

Under sitt besøk i USA nylig bad den polske kirkes primas, kardinal Josef Glemp, om at det må bli slutt på de restriksjoner USA fremdeles opprettholder i sitt forhold til Polen.

På spørsmål om den polske regjering

lerant enn mange jøder fra Vesten. «Mennene går i synagogen, men det er kvinnes ansvar å holde hjemmet religiøst» - Det var svaret vi fikk da vi forsøkte å finne kvinnens plass i denne tro som synes svært mannsdominert for en utenforstående. Og det ble tilføyet: «Kanskje er det enda mer et spørsmål om tradisjoner enn om religiøsitet. Folk gifter seg fortsatt tidlig, men de ser ikke ut til å være mindre lykkelige enn andre.» «Intet seksuelt samkvem før ekteskapet, men etterpå er det ingen familieplanlegging...» sier en annen.

«Holdningene hos unge og eldre kvinner er ofte temmelig forskjellige», hevder vår amerikanske kilde. «Mange av de fordelene mennene hadde i en arabisk kultur, blir ikke lenger godtatt av de unge. Disse jentene har gått på skole, og de avtjener - stadig oftere - sin verneplikt.» Militærtjenesten bidrar til en erkjennelse av egenverd. I dag er det vanlig at de unge selv velger hvem de vil gifte seg med og når det skal skje. «Kvinnenes rettigheter er ennå ikke kommet til Ma'alot, men kvinnene arbeider med sin situasjon».

Hva med enslige kvinner? Vi møtte ikke mange av dem

hadde lagt noen hindringer eller restriksjoner i veien for hans reise, svarte kardinalen at «ingen gir ordre til den polske primas.»

Under sitt besøk leste kardinalen bl.a. messe for tusenvis av polske pilegrimer i Doylestown hvor man spesielt ærer «Our Lady of Czestochowa». CATHOLIC HERALD

Kardinalmøte før synoden

Paven har innkalt kardinalene til et møte i Vatikanet i dagene før åpningen av den ekstraordinære synoden i slutten av november. En talsmann for Vatikanet vil ikke gi opplysninger om hvilke spørsmål som vil bli diskutert under kardinalenes møte, men tidligere møter - det har bare vært tre slike i ny-

ere kirkehistorie - har tatt for seg kuriereformer og Vatikanets finanser.

Man regner med at størsteparten av Kirkens 152 kardinaler vil delta i møtet. Et detaljert spørreskjema om de foreslåtte kuriereformer er blitt sendt til verdenskirkens biskoper. CATHOLIC HERALD

7

under vårt besøk. Skilsmisseraten er svært lav, og ekteskap anses som det vanlige. For alle enslige kvinner i Israel er situasjonen meget vanskelig. De blir diskriminert fordi alt er konsentrert omkring familien. Skal du aksepteres som kvinne i arabisk miljø, må du være svært forsiktig i din omgang med andre - særlig i forholdet til menn - og med hele din levemåte.

I et land hvor politisk interesse er en særdeles viktig del av dagliglivet, er det nærliggende å søke opplysninger om kvinners politiske deltagelse. Alle kvinner over atten år har stemmerett og kan velges til politiske verv. Hvordan funge-

rer dette i Ma'alot? Vi henvendte oss til to fremstående lokalpolitikere. Begge fremholdt at det ikke var noen kjønnsdifferensiering når det gjelder valgdeltagelse. Men her kan man ikke helt se bort fra et visst «ytre» press. En av dem tilføyde nemlig: «Det hender t.o.m. at kvinner kjøres til valglokalene i buss slik at man skal være sikre på at de deltar». Og sannsynligvis er man ikke langt fra sannheten når det ble antydning at kvinner nok ofte stemmer slik mennene ønsker de skal gjøre.

En besøkende kan vanskelig unngå å bli slått av den voksende følelse av selv-tillit som preger denne utviklingsbyen.

Ma'alot forandrer seg - og det skjer hurtig. I løpet av to-tre generasjoner vil kvinnenens stilling her neppe adskille seg fra andre steder i Israel: - med de samme ønsker og med de samme vanskeligheter. Det man må håpe, er at fragmenter av kulturen og tradisjonen fra Nord-Afrika må få overleve - for hvem kan påstå at Vestens levemåte er den eneste rette? Er Ma'alot sterk nok til å fortsette som en typisk blandingskultur? Hvis svaret er ja, vil byen kunne bidra til en fruktbar pluralisme, menneskelig, politisk og religiøs.

Pilgrimsferd til Mariaholm

Lørdag 10. august gikk seks polske flyktninger til fots fra Oslo til Mariaholm, en tur på drøye fire mil. Det tok dem godt og vel ti timer. På veien laget de et kors av grener, pyntet det med blomster, og bar det foran seg under hele turen. Den eldste av de seks var en dame på 61 år, leser vi i KU.

Pilgrimsferden var ment som en erstatning for den tradisjonelle valfarten fra Warszawa til Czestochowa, der 50 000 polakker deltar hvert år. - Siden det var umulig for oss å delta i den store pilgrimsturen til den svarte Madonna i Czestochowa, valgte vi å gå til Mariaholm. Slik kunne vi være sammen med våre landsmenn og trosfeller i Polen, om ikke fysisk så iallefall i ånden, for-

teller Justyna Iwazkiewicz.

Den svarte Madonna i Czestochowa er et undergjørende ikon av Maria og et viktig samlingsymbol for det polske folk. - For oss betyr denne valfarten noe helt spesielt, sier Justyna. - Den er ikke bare en feiring av Marias opptagelse i himmelen, men også et symbol på den solidaritet og det savn vi føler overfor Polen. For polakker har nemlig pilgrimsferden til Czestochowa også noe å gjøre med identitetsfølelse og slektsmessige bånd. Fordi dette betyr såpass mye for oss, var det vondt når nordmenn ropte hekser etter oss da vi gikk med korset hit til Mariaholm. I Polen blir pilgrimer respektert og behandlet med gjestfrihet og ærbødighet. Vi har bodd i

Norge i fire år og vet godt hvor sekularisert det norske samfunn er, men det er likevel vondt å bli behandlet slik. Vi velger å tro at de som ropte hekser etter oss, gjorde det mer av uvitenhet enn bevisst for å såre oss, sier Justyna.

På Mariaholm var de seks samlet til bønn i kapellet og feiret messen sammen med deltakerne på UNKFs landsmøte. For landsmøtedeltakerne var møtet med en slik fromhet og solidaritet en sterk opplevelse.

- Neste år håper vi at vi får med flere katolikker - eller andre kristne - slik at vi kan bli en hel flokk som deltar i pilgrimsferden, avslutter Justyna.

Kristne forfølges i Etiopia
Samtidig som millioner av kroner strømmer til Etiopia i form av nødhjelp fra kristne organisasjoner over hele verden, fortsetter de marxistiske myndighetene å arrestere og fengse kristne. I det siste er flere kirker også blitt stengt av myndighetene.

Etter at oberstløytnant Mengistu Haile Miriam og hans partifeller tok makten ved et

militærkupp i 1974, har det vært styresmaktens mål å utrydde kristendommen i Etiopia. Dette til tross for at landet har vært kristent i mer enn 1.600 år. Forfølgelsene startet for alvor i 1977, og frem til i dag er mer enn 1.000 kristne blitt fengslet, og mange andre troende er blitt meldt savnet etter at de er blitt arrestert. I løpet av de siste to månedene er rundt 1.800 av de 2.701 gudshu-

sene til Kale Heywett-kirken blitt stengt. Dette er den største av de protestantiske kirkene i Etiopia med rundt 500.000 medlemmer. I tillegg har myndighetene ekspropriert alle de kristne sykehusene i landet, som hittil har stått for det meste av helsetjenesten i Etiopia.

Kristne skoler og universiteter er også blitt stengt. I mange av lokalene har myndighe-

Frelsesoffiseren som ble katolikk, - sosialarbeideren som ble middelalder-forsker! - det er historien om Birgit Klockars som Gunnel Vallquist her presenterer: «I själva verket var det inte fråga om något radikalt brott med det förflutna, utan om en obruten utvecklingsväg, under oavlåttligt lyssnande till den inre röst som hon under hela livet vant sig att lyda».

Bland våra Birgittaforskare står tre kvinnor i främsta ledet: Emilia Fogelklou, Toni Schmid och *Birgit Klockars*. Den sistnämnda är ju finländska; hennes väg till det svenska helgonet gick via Birgittas samtida och vän biskop Hemming av Åbo, som var ämne för hennes doktorsavhandling. Det är genom sina medeltidsböcker, kring Birgitta och kring birgittinerklostret i Nådendal, som Birgit Klockars gjort sig känd i vårt land. Men hon har faktiskt levat två liv, och det första, det som föregick forskarlivet, är minst lika innehållsrikt som det andra.

Om sina båda liv har hon nu, på vänners uppmaning, skrivit en bok som är i hög grad läsvärd - *Ett år - ett liv* heter den.

Titeln har sin förklaring i att det år som det tog att skriva boken också blir en spegel för det förflutna; nu och då mister aldrig kontakten med varandra.

Det är ett mycket ovanligt livsöde som här kommer läsaren till mötes. Efter barndom och skolgång i Finland och ett par års universitetsstudier reser den tjugooåriga Birgit till Sverige för att tillträda ett arbete vid Frälsningsarméns redaktion i Stockholm. Redan under skoltiden hade hon gripits av Frälsningsarmén och ved nitton års ålder hade hon trätt in i den. Ett något förvånande val av en så intellektuell människa, kan man tycka. Men det var Arméns helhetskrav som drog, på ungefär samma sätt som klosteridealet

kan locka en ung katolik.

Men ännu hade hon inte funnit sin plass. Från redaktionsarbetet i Stockholm längtade hon ut på «fältet»; en inre röst sade något om Kina, och händelserna länkade sig så att hon hösten 1935 anlände till Kanton, som en i ett arbetslag på tio frälsningsofficerare från olika länder. Hon lärde sig mycket snabbt att både tala och skriva kinesiska och kom under en lång följd av år att ägna alla sina krafter åt ett hem för förelöslösa barn, från spädbarnsåldern och uppåt.

Det dröjde ju inte länge förrän kriget kom, först det kinesisk-japanska, sedan andra världskriget, och otaliga barn blev utan hem och skydd. Snart stod den tjugofemåriga Birgit Klockars som ensam ansvarig för en «familj» på sjutton barn, och det gällde att under krigstillstånd och ekonomiskt kaos bereda skydd och skaffa mat för dagen åt alla dessa. På något obegripligt sätt gick det, men när freden inträdde, var hennes krafter uttömda; efter tio års arbete fick hon resa hem för en välbehövlig semester.

Vid det laget hade ett beslut långsamt mognat fram inom henne att lämna Frälsningsar-

tene innredet kontorer, eller de blir brukt som lagre, teatersaler eller dansehaller. Forsølgelsene av denne kirken er bare en del av en større plan for avkristningen av landet som regjeringen vedtok for noen år tilbake. Målet for denne kampanjen skal være å utsette all religion og religiøsitet i Etiopia. Hittil har den ledende kirken i landet, Den koptiske kirken, hatt gode arbeidsforhold.

NØP/APS

Kirken på Cuba

Den katolske befolkning på Cuba nærer håp om et bedre forhold mellom stat og kirke etter et møte mellom president Fidel Castro og de katolske biskoper på øya. Vatikanets representant på Cuba, Mgr. Enandi, var ikke til stede under samtalene som i første rekke gjaldt forholdet mellom Kirken og de statlige

myndigheter.

Mgr. Enandi tror ikke på noe besøk av paven i 1986 i forbindelse med hans planlagte besøk i Sør-Amerika. Feiringen av den tredje kongress for kommunistpartiet på Cuba til neste år, vanskeliggjør et pavebesøk, sa Mgr. Enandi.

CATHOLIC HERALD

SOM BLE KATOLIKK

9

mén, dels för att dess missionsmetoder inte stämde överens med hennes egen erfarenhet, dels för att hon fann för litet andlig näring där. Hon sökte sig till en mera kyrklig fromhet och fick i Sverige kontakt med tidegård och nattvardsliv. Under hemmavistelsen skrev hon också ett par böcker om Kina och gav ut en diktsamling. Men missionen därute var ständigt i hennes tankar, och efter ett par år kunde hon åter resa ut, denna gång med ett norsk missionssällskap. Den verksamheten kom emellertid snart att avbrytas genom revolutionen, och vid jultiden 1950 var hon åter hemma, för gott. Brevkontakten med Kinabarnen uppehöll hon dock, och på senare år har hon också kunnat besöka sin till Hongkong överflyttade «familj», nu på över trettio personer.

Med 1950 avslutas Birgit Klockars «första liv». De många åren ute på missionsfältet, fyllda som de var av praktiska omsorger, hade medfört en intellektuell svulstighet som kom henne att med iver kasta sig in i studierna. Det blev medeltidsforskning och disputation, och här ställde Birgit Klockars samma stränga krav på sig själv som i sin tidigare kallelse. Källkritisk

«Detta är en levnadsskildring som präglas båda av forskarens saklighet och av mystikens glöd», skriver Gunnell Vallquist i sin anmeldelse av Birgit Klockars självbiografi.

redbarhet, inga glidningar från hypotes till påstående - att läsa hennes böcker är att vandra på fast mark. Den växande förtrogenheten med medeltiden i förening med behovet av religiös fördjupning ledde henne efter ett par år över till den katolska kyrkan.

Detta «andra liv» framstår, tycker man, i skarp kontrast mot det första. Men i själva verket var det inte fråga om något radikalt brott med det förflutna, utan om en obruten utvecklingsväg, under oavlåtligt lyssnande till den inre röst som hon under hela livet vant sig att lyda. Den ledde henne i yttre avseende på långa och vindlande vägar. Men den inre

vägen markeras av en sammanhängande röd tråd av trohet mot kallelsen. Det kom mången gång att innebära svåra personliga avståenden, en ensam väg utan man och egna barn, men på den vägen lärde hon sig att älska och glädjas åt andra utan krav för egen del.

Till stöd för skildringen har Birgit Klockars haft brev och dagböcker, som hon flitigt citerar ur. Som självbiografi är boken föredömlig i sin kombination av öppenhet och grannlagenhet. Hon lämnar inte ut någon annan person än sig själv, inga andra sammanhang än sina egna. Även i det självutlämnande är hon välgörande sober, fjärran från all påträngande förtrohet. Detta är en levnadsskildring som präglas både av forskarens saklighet och av mystikens glöd.

Birgit Klockars

Ett år - ett liv.

Schildts forlag 1984

Hvis evangeliet virkelig skal nå frem til vårt folk og bli til handling, er det absolutt nødvendig å danne små basisgrupper i våre landsbyer og ellers i landet. Man må også anerkjenne og støtte andre grupperinger og koordinere deres virksomhet med sognets og bispedømmets --. Legfolk må utdannes til liturgiske og «paraliturgiske» tjenester, og basismenighetene må forberedes på dette.

DEN FILIPPINSKE BISPEKONFERANSE 1974

10

Kirken på Filippinene:

En kjærlighetens

*«I deres ansikter ser man Asia, i deres aksent hører man Amerika, i deres religion lever det kristne Europa.»
Hvilket land denne noe bevingede beskrivelse hentyder til? Filippinene, det eneste kristne land i Asia - i hvert fall hvis man lar tall og statistikk bestemme om et land er kristent eller ikke. 82 % av befolkningen på Filippinene er romersk-katolsk, 10 % tilhører andre kristne kirker mens litt over 7 % er muhammedanere.*

Men forlater man statistikken og ser på virkeligheten - det vil si hverdagen for flertallet av de 52 millioner innbyggere på de 7100 tropiske øyer - blir bildet ikke så kristent. 3 % av befolkningen eier 2/3 av landets rikdom, mens det store flertall lever i nød og elendighet; - Multinasjonale selskaper fordriver bøndene fra gård og grunn, med regimets velsignelse; - Med loven i hånd kan politiet arrestere enhver som anses som oppvigler eller mistenkes for å være det og holde vedkommende fengslet i opp til et år uten rettergang eller dom. I hovedstaden Manila - en by med over 8 millioner innbyggere, - lever 5 millioner i stor nød, og byen har 150.000 prostituerte: Profesjonelle menneskehandlere lurert fattede bønder og fiskere til å selge sine barn. President Mar-

cos og den ytterst fåtallige økonomiske elite lever sine luksuliv vel forskanset bak høye murer og bevoktet av private politistyrker. På landsbygden driver den kommunistiske gerilja (NPA) sin frigjøringskamp med blodige overfall på funksjonærer, politifolk og militære. NPA skal være den hurtigst voksende geriljabevegelse i verden.

Hvor står kirken?

Det var spanjerne som «oppdaget» øyriket i 1521 og bragte den katolske tro til landet. Fremdeles vitner barokkirker og en dyp folkelig fromhet - ofte knyttet til rosenkrans og helgener - om den spanske fortid. Andre folk har etterlatt sine spor: I 1898 ble landet solgt til USA for 20 millioner dollars, og selv om landet har

vært selvstendig siden 1946, er den amerikanske innflytelse sterk. Over 40 % av befolkningen taler amerikansk som er offisielt språk ved siden av filippinsk. Og hovedstaden Manila og andre store byer bærer tydelig og grellt preg av vårt vestlige Coca-Cola- og forbrukssamfunn.

Hvor står så Kirken i dette «helkatolske» landet? Inntil for ikke så altfor lenge siden kunne man - med en del rettssette et spørsmålstegn ved den offisielle kirkes troverdighet. Ankepunktene var de samme som f.eks. i Latin-Amerika før de skjelsettende bispekonferanser i Medellín og Puebla: Kirken identifiserte seg i for stor grad med det rådende urettferdige samfunnssystem, den var for elitepreget og rik, levet for avsondret fra folket med liten sans for de mest trykkende hverdagsproblemer for de store masser. På den måten bidrog den indirekte til å opprettholde systemet. Men - på samme måte som i Latin-Amerika - har Kirken på Filippinene skiftet ståsted og er i stigende grad blitt det *håpets tegn* den er ment å være. Særlig siden opphevelsen av unntakstilstanden i 1981 - den hadde da vart siden 1972 - har Kirkens folk modig talt regimet

I de små kristne basismenigheter hvor medlemmene kjenner hverandre personlig, er det meget lettere å utøve kjærlighetens gjerninger og vise broderlig omsorg. En brors eller søsters nød og vansker som man ser daglig, får menneskehjertet til å gi av sin kjærlighet og sin omsorg.

JOHANNES PAUL III I DAVAO 1981

revolusjon

11

imot. Og erkebiskopen av Manila, kardinal Jaime Sin, er i stigende grad blitt president Marcos' motspiller, er utrettelig forkjemper for rettferd og menneskeverd. «Det fundamentale politiske problem i dag er ikke mellom kirke og stat, men mellom staten og dens mennesker,» sa kardinalen i en tale ved St. Tomas Universitetet i Manila i 1982. «Når staten krenker menneskenes rettigheter, blir dialogen med Kirken problematisk. Hvis staten derimot respekterer og verner om de rettigheter Gud selv har gitt hvert menneske, vil den finne en lykkelig samarbeider i Kirken. Det betyr at enhver forbedring eller forverring av forholdet mellom staten og dens mennesker får virkning på Kirkens sosiale samvittighet. Kirken står i et pastoralt og solidarisk forhold til det folk den er kalt til å tjene, til å være både *hyrde* og *profet* for.»

Allerede i 1970 hadde de asiatiske biskoper under et møte i Manila sagt klart fra «at det er vårt fremste forsett å være de fattiges kirke, det vil si dele det fattige liv flertallet av menneskene på vårt kontinent lever under. Kirken kan ikke være øyer av rikdom i et hav av fattigdom og nød... den er

kalt til å vitne ved *evangeliets enkelhet*... ved modig å arbeide for de vergeløses rettigheter og heve stemmen mot all urett, uansett hvor den har sitt utspring og sine røtter.»

Ordene «arbeide for» og «heve stemmen» betyr innsats med absolutt fredelige midler. Kirken på Filippinene stiller seg ikke solidarisk med den kommunistiske frigjøringsbevegelse, og det av to grunner, ifølge kardinal Sin: For det første fordi NPA er bundet til «en gudløs marxistisk ideologi», dernest fordi denne ideologi bygger på vold, og «vold kan aldri løse problemer, den skaper bare ny vold.»

Klare ord om ansvar og ståsted, men hva med praksis?

I 1974 besluttet den filippinske bispekonferanse å satse på en slags ny giv innen Kirken, en evangelisering i pakt med Det annet Vatikankonsils ord om å «akte på tidens tegn» og være «Kirke i verden av i dag», og i forlengelse av den liturgiske fornyelse og det bibelapostolat som hadde vært sentrale anliggender for Konsilfedrene. Men samtidig var dette nye initiativ også et evangelisk svar *både* på den store sosiale nød i landet og på en kirkelig nødsituasjon: Kjempesogn på opptil 80.000 mennesker og en sti-

gende mangel på prester.

Det ene nøkkelordet for denne nye giv eller ånd er *basismenigheter*, et ord som vel er mest kjent i latin-amerikansk sammenheng. En basismenighet er en liten, oversiktlig gruppe - f-eks. 10-12 familier - ikke større enn at det er mulig for alle medlemmene å kjenne hverandre. Det er en gruppe hvor Bibel og liturgi er *samlingspunktet*, men samtidig også *utgangspunktet* for gjensidig hjelp og støtte i dagliglivet. Mønsteret er de kristne urmenigheter slik vi kjenner dem fra Apostlenes gjerninger og brev. Man delte med hverandre og hjalp hverandre også med de timelige behov, - og kjærligheten var en synlig størrelse: «Se hvor de elsker hverandre.»

Det andre stikkordet for evangeliseringen er *utdanning* - av kateketer og menighetsmedarbeidere, liturgiske hjelpere og praktiske veiledere og rådgivere. Kort sagt utdanning av legfolk - men også mange ordensfolk - til frivillig og betalt arbeid i Kirken innen katekese, liturgi og diakoni. Et stort utdanningsinstitutt for legfolk - Lay Formation Institute - ble grunnlagt i Manila i 1976.

Paven sterkt ut mot abort
Johannes Paul II kom med en sterk fordømmelse av abort under sitt besøk i Liechtenstein for en tid siden. Paven sa bl.a. at fosteret må ansees som en person, og ingen har rett til å drepe noen. Han fremholdt at abort og drap av barn er meget alvorlige forbrytelser.

Regjeringen i Liechtenstein har planer om et lovforslag som tillater abort dersom morens liv er i fare, og dersom svangerska-

pet skyldes voldtekt. Pavens fordømmelse av abort inngikk i en generell advarsel mot «rikdommens farer» og forbrukermentalitet kombinert med «vill nytelsesjakt». Advarselen gjaldt også «de destruktive ideologier» som undergraver den kristne etikk, særlig ekteskaps- og sosialetikken.

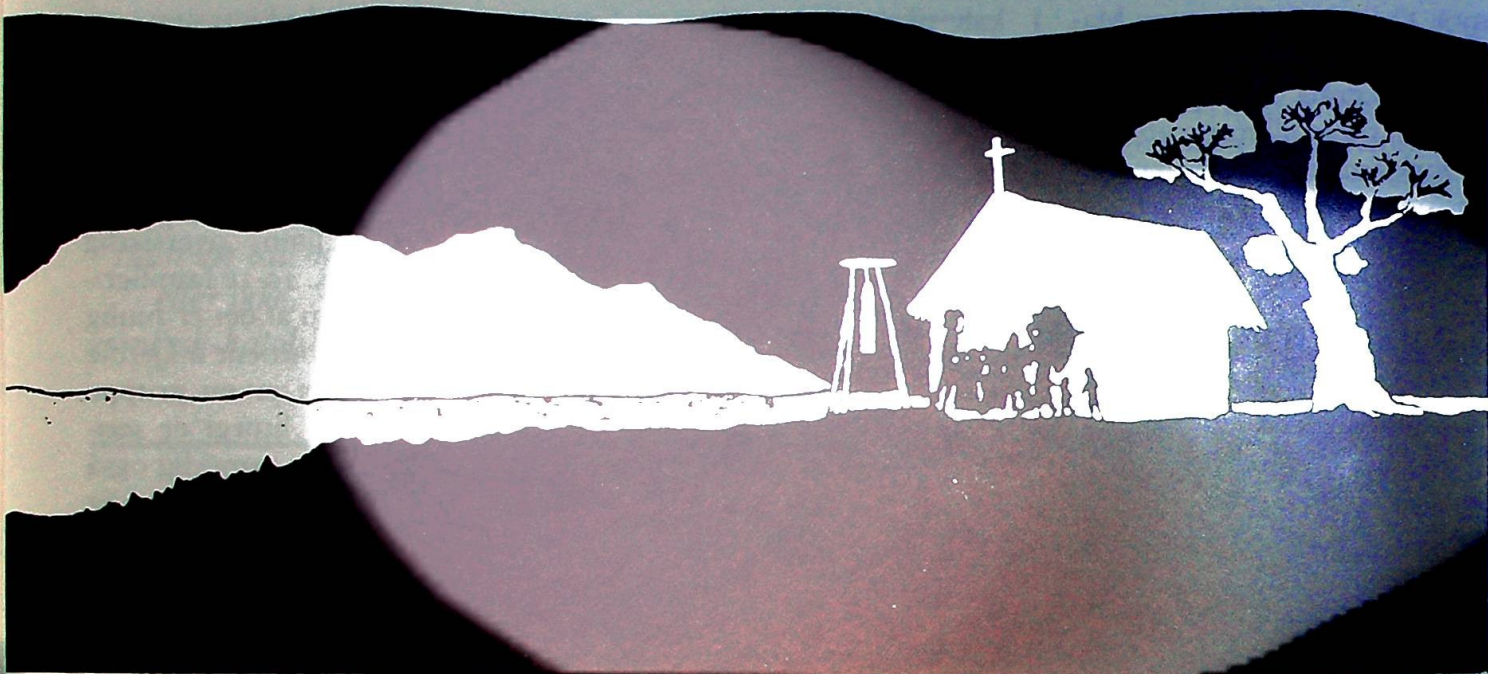
25.000 av Liechtensteins 26.000 katolikker var til stede ved den messe paven feiret mens han var i landet.

CATHOLIC HERALD

Men virkeligheten ser annerledes ut...

De fleste av oss mener at alle mennesker har samme menneskeverd, at alle mennesker har krav på et liv uten sult og nød uansett hvor de er født, og at naturen må bevares som vårt livsgrunnlag. Alle mennesker hører sammen, - når mennesker lider, har man plikt til å handle. Hele samfunnet hevder å

12

Rettferdighet og forsoning

Pater Niall O'Brian, sogneprest i et sogn i Negrosfjellene med ca. 12.000 kristne (75% av befolkningen) har følgende å si om forholdet mellom liturgi og hverdagsliv: «Bønn må følges opp med handling. Bønn uten ringvirkninger i den enkeltes liv, bønn uten rettferdighet, fører til ateisme i den neste generasjon... Vi trenger sårt til sosial rettferd i vårt område, — overser man det, er man verdensfjern ... Men i alle spørsmål om sosial rettferdighet legger vi vekt på *forsoningen*, som er selve kjernen i det

kristne budskap: Motstand mot undertrykkelse og påtvungen nød skjer *både* for den undertryktes skyld og for undertrykkerens.»

Basismenigheten er knyttet til sognet på mange måter, men lever det kirkelige dagligliv på sin måte. «Hver basismenighet feirer ordets gudstjeneste hver søndag, og her spiller samtalen om dagens evangelium og dets betydning for og anvendelse på fellesskapets oppgaver og problemer en viktig rolle,» sier sogneprest O'Brien. «Selvsagt finnes det kirkefester da alle menighetsmedlemmene - i den grad det er mulig p.g.a. avstander etc. -

søker til sognekirken.» Faktisk er det blitt mere og bedre kontakt mellom «sentrum og periferi» i de menigheter der det er stor aktivitet på basisplanet, det er blitt to-veis kommunikasjon der det ofte før var enveis. «Sentrum» er ikke lenger Kirken med stor K, også de små grupperinger er Kirke.

Basismenigheter og grupper finnes også hos oss i Europa, men her har de ofte et sterkt anstrøk av løsrevne protest- eller elitegrupper innen Kirken, men slik er det ikke på Filippinene. Det ligger et bevisst kirkelig initiativ bak disse menighetene og den sterke satsing på legfolks innsats i sosio-

bygge på disse verdiene. Men virkeligheten ser annerledes ut:

Hver dag dør mer enn 40.000 barn av sult og fattigdom, mens det fins nok mat og ressurser til alle. Men mat og råvarer går fra de fattige landene til de rike - som sløser på en måte heller ikke vi har godt av...

Halvparten av all skog i Vest-Tyskland er ødelagt av giftutslipp fra industri og bil-

isme. Hvis ingen forandring skjer, vil landet snart være skogløst. Professor Eilif Dahl ved Landbrukshøgskolen frykter at det samme etter hvert vil skje i Norge...

De fleste forskere og politikere er enige om at den ukontrollerte atomopprustningen øker farene for en ødeleggende krig. Likevel bruker USA og Sovjet ufattelige summer på å skaffe seg mer og mer forferdelige våpen -

alle forhandlinger til tross, og selv om de kan utsette hverandre omtrent 40 ganger.

Tallet på selvmord blant norske ungdommer har økt med 300 prosent på 15 år. Noe har gått galt i vårt eget samfunn. Penger og ting er blitt viktigere enn menneskelig kontakt og trygghet...

FRA «FRAMTIDEN I VÅRE HENDER»,
INFORMASJONSSENTRET

religiøs tjeneste. Det er et initiativ sprunget ut av nød og behov på så mange områder, en protest mot nød og menneskelig fornedrelse. I den forstand er basismenighetene på Filippinene protestgrupper.

Denne evangeliske protest er langt fra ufarlig. Regimet betrakter basismenighetene som arnesteder for sosial uro, og prester og legfolk som arbeider aktivt i basismenigheter eller på annen måte går inn for sosial rettferdighet, risikerer tortur, fengsel og død. Presidentforordning nr. 1877 gir anledning til arrestasjon også ved såkalt «mistanke om opprørsk virksomhet» og

fengsel i lengre tid uten rettergang. Blant de over 20.000 politiske fanger i landet finnes mange uskyldige menighetsmedarbeidere og prester...

En begynnelse

Det er særlig i landdistriktene og også til dels i slumstrøkene i de store byene basismenighetene har fått tilslutning og gitt nytt håp og livsmot. Ofte er det tidligere inaktive kristne som viser interesse for disse fellesskapene, særlig ofte gjelder det menn. Blant middelstanden og i akademiske kretser har interessen for KRISKA-bevegelsen - en forkortelse for

det filippinske Kristiyanong Kapitbehayan som betyr «Kristent naboskap» - vært mindre. Og i flere bispedømmer har man vært skeptisk til det nye og holdt fast ved de gamle strukturer, men også her er den nye ånd merkbart, solidariteten med de fattige og nødlidende.

I 1984 beskrev kardinal Sin den filippinske kirkes evangeliske oppbrudd slik: «Vi har startet en kjærlighetens revolusjon i vårt land. Det vil kreve megen kamp for å gjennomføre og vinne denne revolusjonen. Men Gud er på vår side og vil gi oss seier - hvis vi holder fast ved troen på ham.»

Artikkelen bygger på materiale fra «Missio» i Aachen, utgitt til Verdensmisjonsdagen 27. oktober 1985.

Kirke nedenfra

Fra Brasil til Filippinene vokser det frem basismenigheter som overbeviser biskoper, prester, menighetsarbeidere og «basisfolket selv» om at Kirken er i ferd med å gjenfødres. Impulsen er den samme evangeliske omsorg som drev den hellige Frans og den hellige Dominikus til innsats i Middelalderen. Den kristne menighet er et sted for evangelisering, for rettferdighet, for spesielt ansvar for de fat-

tige.

Mange kristne, som ser den 3. verden langt bortefra, har en noe romantisk oppfatning av hva disse kristne basismenighetene representerer. De er ikke en smart, ny metode for «menighets-management» - med garantert effektivt resultat. Heller ikke er de en åndelig vekkelingsbølge eller en ny form for verdensomspennende katolsk forening. De er snarere et svar på «tidens

tegn»: hensikten er å gjøre inkarnasjonen til virkelighet.

Prisen for å ta menneskelig solidaritet alvorlig er høy. Basismenighetene i Latin-Amerika og på Filippinene har kostet mange martyrs liv: biskoper, prester, kateketer og menighetsassistenter, kvinner og menn har ofret livet for at basismenighetene skulle få liv.

Fra The Tablet.

Kirken på Filippinene

Den filippinske president Ferdinand Marcos har lovet den apostoliske nuntius i landet at han skal få rede på hva som er hendt pater Rudy Romano, en redemptoristpater som ble kidnappet i juni i år.

Redemptoristene har reist kraftig kritikk mot landets sikkerhetspoliti. Irske biskoper har også i kraftige ordelag kritisert forholdene for Kirken på Filippinene.

CATHOLIC HERALD

183 katolske ordenssamfunn
Ifølge Vatikanets årbok for 1984 finnes det ialt 193 ordener, prestekongregasjoner, brødrekonregasjoner og apostoliske felleskap under paveelig rett i Den katolske kirke. Ved slutten av 1983 hadde den største ordenen, Jesuittene 25.550 medlemmer som er 440 færre enn året før. Kirkens minste kongrega-

sjon er Barmhjertighetsprestene som ble grunnlagt i Cold Spring i Hudson, USA, i 1808. De har nå sju medlemmer. Ialt 16 ordener har mere enn 3.000 medlemmer. De største er etter Jesuittene: Franciskanerne, Salesianerne, Kapucinerne, Kristne skolebrødre, Benediktinerne og Dominikanerne.

NØP/KIPA

MED BIBELEN SOM INSPIR

Sr. Pia Lansang OSB:

De fattige bøndene på Filippinene lever under svært harde kår. I Bibelen møter de Jesus og det glade budskap, de lar seg inspirere av det til innsats i hverdagen: Jesu frimodighet gir dem mot til å være frimodige og ikke gi opp. Bibelens beretninger blir utgangspunkt for et «kristent oppbrudd for fornyelse» som utløser fascinerende og dynamiske krefter i mennesker som tidligere ikke øynet noe håp.

For å ta noen eksempler:

Fortellingen om brønderet i ørkenen bidrar til å vekke de filippinske bøndenes egne krefter og «lokke» dem til selv å gjøre noe for å bedre sine kår. «Fem brød og to fisker,» sier de, «vi har vårt hode og vårt hjerte, vi har arbeidskrefter og kanskje litt penger. Det er våre brød som vi skal samle, - og Gud vil velsigne dem...»

I Jesus ser de det frie menneske som - selv om Han var Gud - valgte å dele menneskenes kår fullt ut fra fødselen i den fattige stallen gjennom lidelse til døden. Himmelfarten ser de som tegn på at Jesus hadde tiltro og tillit til sine apostler - med Hans hjelp ville de klare

fremtiden. Og, som apostlene, vil også de klare fremtiden: «Kristus gjorde det eneste riktige - han hadde tillit til folk og gjorde at folk fikk tillit til seg selv.»

Kristus advarer mot å ta for lett på tingene. Han forteller om en mann som ville bygge et tårn, men som ikke kom lenger enn til grunnmuren... «fordi han var for doven og ikke gav seg tid til å tenke skikkelig gjennom alt som trengtes for å få bygget ferdig,» sier en filippinsk bonde.

Bøndene kjemper mot ågerrenter og urettferdige landeiere, og i lignelsen om huset som ble bygget på fjell, ser de sin egen situasjon. Det er viktig å bygge både sitt hus og sitt liv på det som holder stand mot «piskende regn og sterk vind». Folk på de tropiske Filippinene vet hvilke katastrofer naturkreftene kan utløse. Men de vet også at katastrofer kan være menneskeverk, kan skyldes urettferdige samfunnsstrukturer.

De er selv samfunnets underpriviligerte, hører til «de hungrende og tørstende» Jesus snakket om og solidariserer seg med. Nettopp derfor vil de bekjempe fattigdommen, - og det første skritt på veien er at de hjelper hverandre og deler

det lille de har. «Noen av oss sier fremdeles at det er vår skjebne å være fattige, og så gir de opp. Men vi vet at vi ikke nødvendigvis må være fattige, ja, at det egentlig ikke bør være slik. Vi bør leve et menneskeverdig liv som Guds barn.»

Når bøndene på denne måten selv får komme til orde - både i Bibelarbeid og praktisk innsats - opplever de «frigjøring gjennom utvikling», men også en «ordets frigjøring»: Bibelens ord er ikke lenger sær-område for de velutdannede, det tilhører også «grasrota». Ordet - Guds ord - frigjøres og gjør fri, det er med menneskene i hverdagen og gir styrke - det er ikke lenger noe man passivt lytter til. Ordet blir dialog, ikke monolog. Det taler til den enkelte og til samfunnet, det blir virksomt både innen Kirken og i samfunnet.

Når man omgås Bibelen på denne måten, får man et nytt bilde av de fattige og deres menneskeverd - og av deres ressurser. Som kristen på Filippinene, må jeg spørre meg: «Hvordan har de fattige det hos oss?» Og svaret blir: Deres bibelske menneskeverd settes fremdeles til side, de fattige er fremdeles i stor monn en masse uten ansikt, vesener ut-

Kuriereform på dagsordenen?

Det ser ut til at forandringer innen den romerske kurie vil bli diskutert under den ekstraordinære bispesynode som finner sted i Roma fra 25. november til 6. desember. Et forslag til forandringer er sendt til biskopkonferansene og kurie kardinalene. Det er ikke skjedd noen endringer innen kurien siden Paul VI opprettet noen nye organer og styrket statssekretærens stilling i Kirkens sentrale byråkrati.

CATHOLIC HERALD

Det nytter med fasteaksjon

«Sankt Birgittas Hus i Tacambaro i Mexico står ferdig, og det er meg en kjær plikt å meddele dette til våre nordiske velgjørere», heter det i et brev fra Birgittasøstrenes generalabedisse i Roma. «Våre nordiske velgjørere» er alle dem som ydet bidrag til årets fasteaksjon.

«Virksomheten er i gang i Tacambaro,» heter det videre i brevet. «Der ydes både åndelig og materiell hjelp til unge piker som studerer, til gjester, barn og voksne som ønsker å delta i retretter eller katekeseundervisning. Og dere, våre nordiske venner, er med på å hjelpe. Vi takker dere hjertelig og forsikrer dere om vår forbønn.»

ASJONSKILDE OG VEIVISER

15

levert til sin hårde skjebne. De utnyttes av makthavere: Man kan tjene penger på deres billige arbeidskraft, gjøre dem til objekter - uten å plages av dårlig samvittighet. Dersom de fattige står i veien for ens planer, kan de fjernes med makt. Og de lar seg lett trøste med lite, de er nøysomme og tilpasser seg. De ser Guds vilje i de hårde kår de må tåle, for slik har de lært at det skal være.

Men da må vi spørre oss selv: Er ikke det å misbruke Bibelen? Er ikke det feilaktig

kristen oppdragelse? En fornektelse av Bibelens frigjørende kraft?»

Her på Filippinene oppdager etterhvert stadig flere fattige Bibelen som en frigjørende kraft i deres eget liv, og det blir igjen en påminnelse for Kirken som helhet til å leve etter Guds ord. En oppfordring til hver og en av oss om «fortløpende» indre omvendelse, stadig ny besinnelse på Kristus og Evangeliet. Også de rike i vårt land må tenke gjennom sin livsstil på ny: Overflo-

den, forbruket og kravmentaliteten - som i siste instans gjør de fattige fattigere og hindrer deres frigjøring.

Den bibelske frigjøring angår oss alle - lokalkirken og verdenskirken, de rike og de fattige land. Den «trenger seg på» alle områder av samfunns livet: oppdragelse, politikk, økonomi. Den vil - hvis den får slippe til - forandre ting til det positive.

Fra «Missionsjahrbuch der Schweiz 1984».

Sandinistene taper terreng

Sandinistregjeringen i Nicaragua har nå bare støtte blant et mindretall av befolkningen, hevder biskop Pablo Antonio Vega av Juigalpa, formannen i den nicaraguaniske bispekonferanse. Ved en pressekonferanse under et besøk i Vest-Tyskland nylig sa han at folket ønsket den revolusjon som

gjorde slutt på Somoza-regimet, men at det avviser den marxist-leninistiske revolusjon sandinistene har påtvunget landet.

Biskop Vega understreket at folket var i sin fulle rett da det gjorde opprør mot Somoza, men sa også at «de smertelige erfaringer» det har hatt under sandinistregjeringen - innskrenkning av friheten, politisk undertrykkelse og tiltagende varemangel -

har ført til at 2/3 av befolkningen ikke lenger støtter sandinistenes politikk.

Biskop Vega tilføyet at den såkalte «Folkets kirke» bare støttes av en liten gruppe, blant dem en del utlendinger. Biskopen mente det var to veier ut av den nåværende situasjon: forhandlinger eller militær konflikt.

CATHOLIC HERALD

16

Nansenmedaljen til

Ved en høytidelighet i Genève den 7. oktober overrakte FNs høykommissær for flyktninger, Poul Hartling, Nansen-medaljen til kardinal Evaristo Arns, erkebiskop av Sao Paulo i Brasil. I en pressemelding i forbindelse med utdelingen heter det at kardinal Arns har gjort «en enestående innsats for å beskytte flyktninger og andre underprivilegerte grupper i sitt bispedømme og ellers i sitt hjemland.»

I sin tale i forbindelse med overrekkelsen av medaljen minnet Poul Hartling om at flyktningeproblemet var et av de mest presserende problemer da FN ble opprettet for 40 år siden. «Få ville vel den gang ha trodd at flyktningeproblemet - som man da anså for et midlertidig onde - ville spre seg til så mange land og bli et varig anliggende for det internasjonale samfunn.»

«Det som først og fremst trengs i denne situasjon, er medfølelse og forståelse for den menneskelige lidelse kombinert med det personlige eksempel og evnen til - med engasjement og overbevisning - å få de impliserte parter til å påta seg ansvar overfor mennesker overalt i verden. Det er dette kardinal Arns i en årrekke har klart - ved sin faste

tro på menneskene, ved hardt arbeid og ved ustoppelig utholdenhet,» sa Hartling.

Han kalte kardinalen «en fransiskaner siden guttedagene» og roste ham for hans «årelange arbeid for å beskytte de undertrykte og hans sterke vilje til å gå løs på selve årsaken til problemene, angripe ondet ved roten.» Og ondet er, ifølge Hartling, «krenkelse av menneskets fundamentale rettigheter og mangel på respekt for menneskeverdet..... Det største svik mot menneskeverdet er tausheten - tie om krenkelsene. Kardinal Arns har hatt mot til å bryte tausheten, han har talt åpent ut om krenkelser av menneskerettigheter og menneskeverd overalt hvor han har møtt dem. Han har sagt klart fra i prekener, artikler og bøker.» Hartling understreket også at tildelingen av Nansen-medaljen til kardinal Arns indirekte også var en hyllest og takk til de mange prester i Brasil som i likhet med kardinalen modig taler mot uretten.

Hartling takket kardinal Arns for hans uvurderlige støtte til Høykommissariatets arbeid i Brasil, og viste til den lange tradisjon nettopp Kirken har som vern for de vergeløse og fristed for de for-

fulgte. «Kardinal Arns lot aldri noe opprøvet når det gjaldt å få løslatt folk som ble holdt i unødige forvaring. Og når omstendigheten krevet det, sørget han personlig for at folk i faresonen fikk trygt tilholdssted i kirker og klostre».

«Et annet av kardinal Arns arbeidsområder var skjebnen til de såkalte 'desaparecidas' - det vil si mennesker som etter arrestasjon av 'statlige sikkerhetshensyn' ganske enkelt forsvant uten at det var mulig å få opplysninger om deres videre skjebne.»

I en uttalelse fra FNs generalsekretær Javier Perez de Cuellar får kardinal Arns sterk anerkjennelse for «sitt personlige engasjement» og for «den ledende rolle han har spilt når det gjelder å sette ut i livet de verdifulle prinsipper Menneskerettighetserklæringen bygger på.»

Kardinal Arns sa ved prismottagelsen at de 55.000 \$ som følger med medaljen, vil bli brukt til å støtte det arbeid FNs Høykommissariat for flyktninger utfører i Costa Rica, Nicaragua og Honduras for å gi beskyttelse, juridisk bistand og rådgivning til flyktninger og forfulgte.

Nansen-medaljen utdeles

Kirken i Chile

Biskop Carlos Camus av Linares uttalte nylig at Chile står overfor en dyp moralsk krise, og at general Pinochet øyeblikkelig må trekke seg tilbake. Pinochet har sittet som president i Chile i 12 år. Biskop Camus hevdet at bare en slutt på militærregimet i Chile kan føre til forandringer i landet.

CATHOLIC HERALD

Paven til USA i 1987

Pave Johannes Paul II har bestemt seg for å besøke USA's østkyst i løpet av høsten 1987. «Talspater» Miles Riley sa på en pressekonferanse i San Fransisco nylig at programmet for turen ennå ikke er ferdig utarbeidet. USA-reisen blir den andre Paven gjør til De forente stater, første gang var i 1979.

NØP/KIPA

Kirken i USA og Sør-Afrika

De amerikanske katolske biskoper har gått sterkt inn for at Kongressen vedtar omfattende økonomiske tiltak mot raseskillet i Sør-Afrika. Biskopene hevdet at de tiltak som Det hvite hus har foreslått, på langt nær er tilstrekkelig, melder Catholic Herald.

kardinal Evaristo Arns

17

vanligvis hvert år. Nominasjonskomiteén består av ett medlem oppnevnt av den norske regjering og ett oppnevnt av den sveitsiske regjering, videre av generalsekretæren i

Europarådet, presidenten i «Commission on Refugees and Migration of the International Council of Voluntary Agencies» og av FN's høykommissær for flyktninger.

Sjølvs om eg var kommunist . . .

Den tverrkirkelige og sosialistiske avisen Salt har intervjuet to katolske teologer som i 20 år har undervist ved det katolske fakultet i Sao Paulo, Brasils største by. På kveldstid drar de rundt til basis-menigheter og holder bibeltimer. «Vi reiser rundt og snakkar om dei emna som folk i basemenighetane er interessert i å ta opp...

Folk gjenkjenner si historie i Bibelen. Dei oppdagar at det er dei fattige sin Gud dei finn i Bibelen. Å tenkja på verda gjennom denne boka blir meir overtydande for dei enn noko vitskapleg utgreiing. Dei oppfattar sprengstoffet i det tredje kapitlet i 2. Mosebok. Der er det Gud sjølv som forstår kor vondt dei lid, og det er han som vil fria dei ut og gi dei land. Dette gir dei frimod til å sette fram krav overfor lokale styresmakter, når dei oppdagar at Gud har skapt verda med like rettar for alle.

Fleire basemenighetar krev vatn, lys eller kloakkanlegg til sine slumområder med å visa til at det er Gud som står bak desse krava. Og då meiner dei seg å stilla sterkare enn om det var jordiske lover eller politikkarløftar, som dei ikkje har store tilliten til, som var utgangspunktet. - Sjølvs om eg var kommunist, så ville eg ha arbeidd med Bibelen under armen, seier biskop Angelico i Sao Paulo.

- Høver frigjeringssteologien berre for den fattige delen av verda?

- Nei, det må vel være lidning og problem i den første verda også. Om ein berre åpnar augo for det som er rundt omkring. På konferansar med folk frå Europa høyrer vi om stor arbeidsløyse eller alkoholproblem. Dette er vel noko ein kan gripe fatt i,» seier dei katolske teologane.

«Tilbake i den romerske ghetto»

«Frigjeringssteologien er en meget viktig og gledelig prosess for hele den katolske kirke. Når Vatikanet tar forholdsregler mot den kjente latin-amerikanske teologen Leonardo Boff, dreier det seg om andre ting enn hans arbeide. Det kan være et forsøk fra enkelte maktgrupper i Vatikanet sammen med andre kirkelige og ikke-kirkelige grupper på å uskadeliggjøre de fattiges kirke og omtolke Det annet Vatikankonsil.»

Slik lyder det i et brev som direksjonen for det teologiske tidsskriftet «Concilium» nylig sendte ut til samtlige biskoper i Den katolske kirke i Brasil. Innholdet i brevet er nå offentliggjort i det sveitsiske tidsskriftet «Orientierung». Det er flere «bekymrede» fremtredende katolske teologer som står bak brevet, blant annet professorene Hans Küng, Norbert Mette, Johann Baptist Metz og Jürgen Moltmann.

Det er flere årsaker til teologenes bekymring. Paven har selv grepet inn overfor selvstendige ordener og kongregasjoner som Jesuittordenen, Fransiskanerne og kvinnelige Karmelittere. Videre har paven avskjediget Clodovis Boff og Antonio Moser fra Det pavelige universitet i Rio de Janeiro. Kurien i Vatikanet satte de brasilianske biskopene til side i Boff-saken, og det er satt forbud mot forsøk på å tilpasse liturgien til blant annet de sortes og indianernes egen kultur. Disse og andre begivenheter, mener brevskrivne, vil svekke de fattiges kirke og føre verdenskirken tilbake i den romerske ghetto. «Som teologer med kirkelig ansvar, har vi ikke lov til å tie overfor disse begivenheter og angrep. Derfor skriver vi til hver enkelt biskop i Brasil for å forsikre dere om at disse beklagelige forholdsregler rammer oss alle og er i strid med den tjeneste kirken er kallet til i evangeliet», heter det i brevet.

NØP/KNA

Avskaffelse av apartheid - ikke reformer

- Vi ønsker ikke reformer i Sør-Afrika. Vi ønsker en fullstendig avskaffelse av apartheid, sa biskop Desmond Tutu under en pressekonferanse i London nylig. Nobelprisvinneren var i England i forbindelse med planleggingen av Lambeth-konferansen i 1988.

På pressekonferansen, som var strengt be-

voktet mot terrorangrep, fortalte Tutu at han i det siste har følt at det sør-afrikanske samfunnet står på randen av en katastrofe. Bare et mirakel eller en intervensjon fra det internasjonale samfunn kan avverge denne katastrofen slik at man kan nå frem til en fredelig løsning.

I et intervjue med den britiske kirkeavisen «Church Times» sier fredsprisvinneren at ettersom flere og flere sorte, særlig mange

unge, føler at bare direkte vold kan føre til endringer i systemet, er det å vente at de vil vende seg bort fra de mer moderate lederne i landet. Ikkevoldslinjen kan ikke vise til resultater ennå, mener han. På spørsmål om hva kirkene i Europa kan gjøre for folket i Sør-Afrika, sa biskopen at de kan «be some gale» for omvendelsen av enkelte personer i Sør-Afrika. I tillegg fremholder han at kirkene i Sør-Afrika trenger mer økonomisk støtte. NØP

18

Apartheid som pastoralt problem

De siste utbrudd av sammenstøt mellom svarte og hvite i Sør-Afrika kan se ut som en gjentagelse av tidligere kortlivede protester mot systemet - protester som raskt ble stoppet av hærens våpen. Men - meget tyder på at konfrontasjonen nå er «gått inn i en ny fase» slik Beyers Naudé, biskop Tutus «arvtager» som leder for Det Sør-afrikanske kirkerådet, hevder. Kirkens klare standpunkt for sosial rettferdighet har i så måte avgjørende betydning, men å omsette dette standpunkt til praksis, er ikke så lett.

Modige protester fra individuelle kirkeledere har forekommet tidligere - som f.eks. erkebiskop Denis Hurleys fordømmelse av den sør-afrikanske regjeringens intervensjon i Namibia, en protest som nære på satte biskopen på tiltalebenken. Presteseminarer og skoler er blitt åpnet for både svarte og hvite på tross av apartheid-lovene. Og den katolske biskopkonferanse har klart gitt uttrykk for Kirkens syn på menneskerettighetene.

Men det store problem for kirkelederne er å få flertallet av de hvite med seg i kampen mot apartheid. I generasjoner har de tatt det sør-afrikanske samfunnsystem for gitt, og det er ikke gjort over natten å få folk til å ta sin egen privilegerte stilling opp til revisjon - og ta andres fattigdom inn over seg. De hvite utgjør mindre enn en femtedel av befolkningen, men de kontrollerer 87% av landets rikdom. Og den første reaksjon på en redistribu-

sjon av rikdommen er: Vi hvite blir taperne.

Erkebiskop Hurley har forklart hvorfor det tok slik tid før katolikken kom med i anti-apartheid arbeidet. En lang historie med protestantisk dominans - særlig kalvinsk - har ført til et slags «mindreverdighetskompleks», ifølge biskopen. I tillegg kom at i lang tid var katolske misjonærer og biskoper for det meste utlendinger, og en utfordrende holdning til regjeringens standpunkter ville betydd risiko for utvisning, hvilket ville ført til stor prestemangel.

Flertallet av de hvite har vanskelig for å forstå hvorfor deres biskoper nå er blitt så «politiske», som de kaller det. Og flertallet av svarte katolikker er ikke tilstrekkelig klar over *hvor* meget Kirken faktisk gjør. Men de som er klar over det, er meget takknemlige over biskopenes «intervensjon». De fleste svarte kristne er sterkt knyttet til sin tro, og det forundrer dem i aller høyeste grad at en hvit kristen i det hele tatt kan støtte apartheid.

Det viser at det er et viktig pastoralt anliggende å vekke sansen for sosial rettferdighet på grasrotplanet hos hvite og svarte. I tillegg må Kirken sørge for å være «nærværende» der den svarte befolkning er konsentrert - det vil si særlig blant gruvearbeiderne og i de såkalte «homelands» hvor regjeringen holder tusenvis av svarte adskilt fra den øvrige befolkning.

Fra The Tablet

Fremskritt

Arbeidet med å forene Den romersk-katolske og Den lutherske kirke tok et langt steg fremover da den andre fasen av dialogarbeidet ble avsluttet nylig. Markeringen av dette fant sted i Genève da boken «Enhet i sikte: Modeller og former for og faser i et katolsk-luthersk kirkefelleskap.» ble utgitt. Arbeidet med dette tok til i 1967 og er tenkt å gå over tre faser. Når den andre fasen i dette arbeidet er gjort ferdig etter bare 18 år, sier det noe om den viljen som er til stede til praktisk økumenikk i verdens to største kristne kirkesamfunn.

«Dette dokument søker å gi klarhet i forholdet til hvordan kirkelig enhet kan nåes og gi et konsept på hvordan dette mål kan innfris uten absorpsjon (opptagelse) eller tilbakevendelse, men heller i et strukturert fellesskap av (likeverdige) kirker,» skriver den katolske biskop Hans Martensen fra København og den lutherske professor George Lindbeck fra Yale Universitetet i et forord i boken. En nødvendig forutsetning for dette er et fellesskap i bekjennelse av én tro og i det sakramentale liv. Meningen er altså å finne frem til en ordning hvor man kan leve side om side uten å bilegge enhver

Katolske biskoper i USA og Kvinnefrigjøring

De amerikanske katolske biskoper har i en uttalelse foran den ekstraordinære synode i Roma i november gitt uttrykk for kvinners «rett og verdighet» og rett til å oppnå ledende stillinger med ansvarsmyndighet innen Kirken.

Men rapporten fra biskopene går ikke så langt som å foreslå presteordinasjon av kvinner.

CATHOLIC HERALD

«Dere skal være mine vitner»

To katolikker, to ortodokse, en pinsevenn og en lutheraner har sammen laget utkastet som danner rammen om Bønneuken for kristen enhet 1986, melder Norsk Økumenisk Pressebyrå. De fem bor alle i den sosialistiske republikken Slovenia i Jugoslavia. I forberedelsesmaterialet kommer det klart

frem behovet for et felles vitnesbyrd om en felles tro. Bibelstedet som bønneuken konsentreres om, er hentet fra Apostlenes Gjerninger 1, 6-8 som gjengir det siste Jesus sa før sin Himmelfart: «Dere skal være mine vitner i Jerusalem og hele Judea, i Samaria og like til jordens ender.»

for katolsk-luthersk dialog

19

uoverensstemmelse. «Dialogdokumentene må undersøkes og kanskje korrigeres og suppleres for til slutt å bli gitt kirkelig autoritet. Dette er betingelser for et fullstendig fellesskap i ord, sakramenter og embede. Vårt dokument søker å vise steg for steg hvordan et slikt kirkefellesskap kan bli virkelighet,» skriver de to blant annet i forordet.

Et vesentlig element i det grunnlag som skisseres for en fremtidig katolsk-luthersk enhet, er at tilnærmingen ikke bare foregår på det kirkelige topplan. Tvert imot hevdes det at det er grasrota som skal vise veien. «Bare gjennom opplevelsen av gjensidig forståelse og respekt på lokalplanet, kan vi vente at arbeidet vårt vil bære frukter,» heter det i «Enhets i sikte.» «Oppnås det enighet på de lavere nivåene i kirken, kan en gå videre og arbeide for å utvide samarbeidet på de regionale og nasjonale nivåer. Det avgjørende øyeblikk kommer den dag man når frem til en felles kirkestruktur med et felles ordinert presteskap,» heter det i dokumentet.

Det katolsk-lutherske dialogarbeidet tok til i 1967, og første fase ble avsluttet da «Malta-rapporten» kom i 1972.

Siden den gang har kommisjonen gitt ut tre andre dokumenter som forløpere for denne siste publikasjonen. Det

var «Nadverden» (1978), «Veier til fellesskap» (1980) og «Embedet i kirken» (1981).

NØP

Økumenisk volleyball!

Leser KFUM i Trondheim St. Olav? Eller er det flere som tenker som pater Per Bjørn Halvorsen i forrige nummer av bladet: «kontakten mellom kristne må pleies og dyrkes på grunnplanet»? Som mener - med pateren - «at det er innenfor lokaløkumenikken de sterkeste kreftene bør settes inn i årene som kommer.» Ikke vet vi, og ikke vet vi om pater Per Bjørn hadde «økumenisk volleyball» i tankene som et nyttig grasrottiltak, men det valgte i hvert fall KFUM i Trondheim å satse på nylig. (Heia KFUM, hadde vi nær sagt - for initiativet, altså!)

Hør bare hva trønderhovedstadens katolske «Søndagsbladet» har å berette om et virkelig sportslig økumenisk tiltak:

Sist helg arrangerte KFUM økumenisk volleyballturnering hvor også ungdom fra vår menighet var invitert. Til tross for at dette skjedde samtidig med ungdomslagstur til Hitra

fikk vi stablet et 6-manns/kvinnslag på beina. Vi kalte oss «The Cats», og spilte mot lag som «Betel-Smashers» og «Pinse-Players», tilsammen var vi 14 lag. Etter en litt panikkartet åpning gikk det bedre og bedre, vi kom visst på 4. plass (med bare ett tap).

Konklusjon: En fin måte å drive økumenikk på, og mye moro. Vi håper på gjentakelse neste år, da skal vi komme fryktelig tilbake!

Heretter kommer vi til å følge spent med i Søndagsbladets kombinerte sport- og økumenikkspalte. Og skulle «The Cats» - mot formodning - likevel ikke klare å komme så fryktelig tilbake som motstanderne har grunn til å frykte, - får de trøste seg med Pauli ord om idretten: Om dette med å delta i «den gode strid», og at helhjertet innsats - i det lange løp - fører til seier.

Både individuelt og økumenisk, tør vi håpe.

UKJ

Prester i Brixton vil fremdeles være i frontlinjen

Alle prestene i bydelen Brixton i London vil forbli i frontlinjen hvis det skulle komme til nye opptøyer. I motsetning til demonstrantene og politiet kjemper imidlertid kirkens menn for sin sak med fredelige midler. De ser det som sin spesielle oppgave å hjelpe alle de uskyldige som voldsbølgen rammer.

En følge av opptøyene er at kirkebesøket

har gått merkbart opp. I en av kirkene, som har fått størst brannskader etter urolighetene, kan presten fortelle at det bare har vært ståplasser under messen de siste søndagene. Det er lenge siden noe slikt har vært tilfelle.

Brixton er en av de fattigste bydelene i London. Mange av innbyggerne er innvandrere fra de tidligere britiske koloniene. Spesielt er det mange fra Vest-India. Blant alle gruppene i bydelen er arbeidsledigheten meget høy. Mange av de unge føler at den kon-

servative regjeringens politikk i alt for stor grad rammer dem. Frustrasjon og bitterhet overfor myndighetene koplet med økende kriminalitet har ført til stigende sosial uro. For et par år siden brøt de værste raseurolighetene i moderne britisk historie ut i Brixton. Politiet klarte da å få situasjonen under kontroll. I begynnelsen av oktober blusset det imidlertid opp igjen og nok en gang har det utartet til rene gateslag mellom demonstranter og politi. (NØP)

20 Litteratur

Festskrift til Jacob Jervell

Riv ned gjerdene

Gyldendal 1985

Det er ikke uvanlig at en professor blir hyldet med et festskrift - Jacob Jervell fikk sitt til 60-årsdagen i vår. Det som ikke er vanlig, er at bidragene er skrevet av personer med så ulike bakgrunn, og at emnene er hentet fra så mange forskjellige områder. Alle bidrag angår imidlertid saker som Jacob Jervell har engasjert seg i og arbeidet med. Tabula gratulatoria er lang, og den omfatter mange navn som vanligvis ikke er å finne blant teologiprofessorers gratulanter.

Redaksjonen består av Rolf Berg, Inge Lønning og Halvor Moxnes. Tittelen er: Riv ned gjerdene! Redaktørene sier i et forord at gjerder ofte er stengsler som beskytter ved å stenge ute. Det vil alltid virke provoserende når de blir revet ned, men for mange vil det være til hjelp. De mener at Jacob Jervells innsats er en slik provoserende - fjerning av stengsler. Derved har han skapt kontakt og samarbeid mellom mennesker som har stått langt fra hverandre.

Rolf Berg er elev av Jacob Jervell. I sitt bidrag tegner han et bilde av ham som vitenskapsmann og lærer. Men også som forkynner og sjelsørger. Han fremhever ham som mediafigur og engasjert debattant. Hans vitenskapelige redelighet har vakt bifall, men også hets, likeså hans kamp for menneskeliv og menneskeverd. Måten dette bidraget er skrevet på, forteller like meget om Jervells forhold til sine elever som det som blir sagt. Og Berg kommer med en personlig bekjennelse: «Jeg er ustyrlig glad i Jacob Jervell.»

Blant bidragsyterne er det hele fem kvinner. Lise Vislie Jor skriver om livet i kirken. Liv Rosmer Fisknes forteller om kontakt med narkomane, prostituerte og innsatte og om deres dystre bakgrunn og situasjon. Turid Karlsen Seim tar for seg det kvinneteologiske arbeid med bibeltekster som de siste par tiår er blitt et eget felt innen bibelforskningen. Birgit Brock-Utne drøfter hvordan fredens sak kan fremmes gjennom oppdragelse og undervisning. Og Sissel Rønbeck tar opp solidaritetsidéen i politikken, særlig innen arbeiderbevegelsen.

Siden Jacob Jervell i de senere år har vært sterkt enga-

sjert i medisinsk etikk, er det rimelig at man finner et bidrag om dette emne. Ole Danbolt Mjøs henviser til legeetikens lange tradisjoner. Han mener at etikk som eget fagområde for medisinske studenter, er nødvendig for å hindre at medisinsk-etiske vurderinger skal komme på etterskudd i forhold til den rivende utvikling som for tiden finner sted innen medisinsk forskning.

Pål Repstad refererer fra sosiologiske studier om kristendommens stilling på Sør- og Vestlandet med stikkord som personlig kristen, vekkelse og legmannsbevegelse. Paul Leer-Salvesens emne er kirkeledere i Norge: de kan være embetsinnehavere eller organisasjonsledere, men sjelden eller aldri blir man kirkeleder uten også å være partileder. Er en kirkeleder med tvisyn en umulighet her til lands? Enhet og mangfold skulle da kunne kombineres.

Her berører vi tittelen på festskriftets mest lærde bidrag, «Enhet og mangfold i Det nye testamente og i kirken» av Nils Alstrup Dahl. Han legger frem noen iakttagelser og synspunkter, men skisserer ikke noe løsningsforslag. Det er et emne som alltid vil være gjen-

Nei til mirakel-teologien

Biskopene i den norske kirke har i en uttalelse vedtatt på høstens bispemøte, tatt skarp avstand fra den teologi som kom til uttrykk under den omstridte verdenskonferansen for tro og mirakler i Oslo i sommer. Biskopene advarer mot en forkynnelse som hevder at kristen tro skal føre til et suksessfylt liv med økonomisk vinning, og at en kristen i kraft av frelsen i Jesus Kristus skal være fritatt for sykdom og lidelse.

Litteratur

stand for debatt.

Kollega Inge Lønning skriver betegnende nok om «fellesskapet av de lærende». Han fremhever hvor viktig og berikende det er å ha kontakt og samarbeid over faggrensene på et universitet.

Festskriftet inneholder også to dikt, henholdsvis av Oskar Stein Bjørlykke og Svein Ellingsen. Og det har også med en preken av Jacob Jervell selv, tatt fra en samling fra 1962: «Himmelrikets tegn.»: «overalt hvor tårer tørkes og sorger slukkes, der ser vi himmelrikets tegn.»

Til slutt det bidrag som antagelig er det mest tankevekkende av dem alle: med utgangspunkt i Jacob Jervells doktoravhandling, «Imago Dei», skriver Halvor Moxnes om menneskesyn og mellommenneskelige forhold. Den sosialt vellykkede og sterke har til alle tider nedvurdert og usynliggjort den svakere og mindre vellykkede: den fattige, kvinnen, den fargede og ikke minst den sinnslidende og den kriminelle. Den kristne tro på mennesket som skapt i Guds bilde, skulle føre til en ny vurdering, men Kirkens innsats for å gjøre svake mennesker synlige, har ofte betydd å gjøre dem synlige som gjen-

LVI oppfordrer til nærmere samarbeide med FN

Det lutherske verdensforbund (LVI) har bedt medlemskirkene om å utvide og forbedre sitt samarbeide med FN. For å markere FN's 40 års jubileum, har eksekutivkomiteen i LVI enstemmig vedtatt en resolusjon hvor FN's betydning i arbeidet for fred og men-

neskerettigheter blir fremhevet. I resolusjonen heter det blant annet at i løpet av de 40 år FN har eksistert, har organisasjonen gjort mer for å sikre alle mennesker de samme rettigheter enn noen annen organisasjon eller institusjon i historien.

NØP/LWI

stander for omsorg og barmhjertighet. Forbilde for Kirken må være Jesus og hans vurdering og holdning. Jesus kritiserer de gjengse verdimønstre og understreker menneskeverdet. De utstøtte som blir helbredet eller får syndstilgivelse, får også sine ressurser aktivisert. Det merkelige er at Jesu nye verdimønstre, Gudsrikets ordning, kommer gjennom disse utstøtte og blir synlig i deres møte med Jesus. Kirken må se at rettferdighet kommer foran veldedig barmhjertighet.

Gjennom sitt doktorarbeid og enda mer gjennom sin forkynnelse har Jacob Jervell klart å fortelle budskapet om at alle er skapt i Guds bilde på en slik måte at det har nådd frem over klasseskiller og sosiale og kulturelle forskjeller, sier Moxnes.

Det vil si at han har klart å rive ned viktige gjerder!

Marit Flagestad

*Dag Østerberg og Fredrik Engelstad:
Samfunnsformasjonen
Pax Forlag, Oslo 1984*

Samfunnsformasjonen er en innføringsbok i sosiologi. Tanken

med boken er å beskrive samfunnslivet i Norge som helhet. Den viderefører og utvider perspektivene til standardverket *Det norske samfunn* (revidert og utvidet nyutgave i 1975.)

På avstand kan slike bøker ha et noe murstensaktig preg som kanskje kan ta motet fra mer enn én leser. Begynner en imidlertid å bla litt i dem, finner en fort ting av interesse. En tabell her, en kapiteloverskrift der: Dette angår jo oss og gir mersmak. Ens vitebegjær knyttet til enkelte sosiale institusjoner, f.eks. familie eller politikk, kan bli tilfredsstillt, men leseren vil utvilsomt være mest tjent med å lese hele boken sammenhengende. Da kommer bokens *samlende* perspektiv virkelig frem.

Samfunnet fremtrer som en helhet av sosiale institusjoner hvor også arbeidsliv, skole og undervisning, helsevesen, retts- og militærvesen hører med. Forfatterne vier en egen del til språk og symboler. I denne delen blir ikke bare språket behandlet, men også massemedia og symbolske institusjoner. Blant disse siste finner vi religionen. «At det religiøse liv er fullt av symbolske handlinger, er lett å se. Dåpen, nadverden og andre tros-

Støtteerklæring til kirken i Øst-Timor

Den nyopprettede Rettferdighet og Fred-kommisjonen i Oslo Katolske Bispedømme har sendt et brev til de katolske biskoper i Indonesia hvor den uttrykker sin fulle støtte til biskopenes modige protester mot de alvorlige brudd på menneskerettighetene som skjer i Øst-Timor, og mot den systematiske forfølgelse av katolikker i dette området. 50 % av

befolkningen i Øst-Timor er katolsk mens bare 5 % av landets totale innbyggere er kristne.

Rettferdighet og Fred-kommisjonen viser i sitt brev til en Amnesty-rapport som beretter om vilkårlige henrettelser, terror og massearrestasjoner, og til en rapport om de religiøse forfølgelser. «Vi forsikrer dere om vår solidaritet og medfølelse - og ber for dere,» slutter brevet fra Rettferdighet og Fred-kommisjonen til de indonesiske biskoper.

Pavens sendemann til Norden pensjonert

Luigi Bellotti (71) er gått av som pavelig pro-nuntius i Norden og er vendt tilbake til Roma. Han ble utnevnt til apostolisk delegat for de nordiske land i 1981, og da Norge, Sverige og Danmark opprettet diplomatiske forbindelser med Vatikanet i 1982, ble han pavelig pro-nuntius i de tre landene.

KATOLSK ORIENTERING

22

IN MEMORIAM

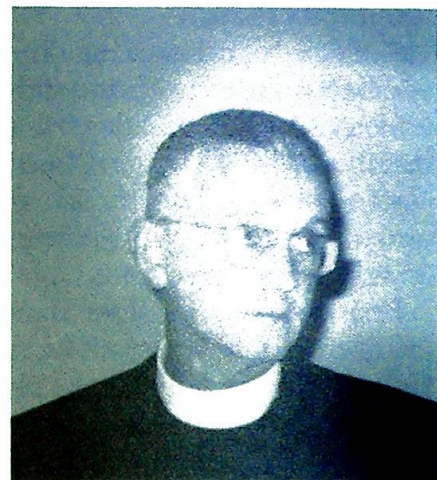
handlinger har ikke samme mening som f.eks. handlinger i arbeidslivet. Bønnene er ikke formålsrettet slik som et teknisk håndgrep. Og trosformularene er ikke setninger av samme type som f.eks. beskrivelser eller oppfordringer. De har en overført, symbolsk betydning.» Andre symbolske institusjoner er kunsten, naturdyrkelsen og idretten. Skulle noen ha motforestillinger mot sammenstillingen, bør de gå til boken for å lese. Forfatterne begrunner den på en grei og saklig måte.

Kirkelig engasjement i aktuelle samfunnsspørsmål er til tider blitt beskrevet som et noe krampaktig forsøk fra Kirkens side på å være à jour og aktuell - uten et engasjement som stikker særlig dypt. Men Kirken er ikke - og må ikke være - i samfunnet som en fremmed. Den lever i det, er del av det. En bok som *Samfunnsinformasjonen* gir en uvurderlig innsikt i det samfunn vi lever i - en innsikt vi trenger som katolske kristne i Norge.

Else-Britt Nilsen

Pastor Gerard Vranken døde på Ullevål Sykehus tirsdag 8. oktober etter et langt sykeleie. I september i fjor ble han rammet av et hjerneslag som lenket ham til sykesengen. Han var en tålmodig pasient på tross av store lidelser, særlig den siste tiden.

Pastor Vranken ble født i Utrecht den 16. februar 1916. I 1934 kom han til Norge. Han studerte filosofi, teologi og kanonisk rett i Roma der han også mottok prestevielsen 21. mai 1940. Tre år senere ble han promovert til doktor theol. ved det pavelige universitet Gregoriana. Like etter krigen kom han tilbake til Oslo, ble kapellan ved St. Olav Domkirke inntil 1951. Deretter var han i 13 år sogneprest i Haugesund, 7 år i Fredrikstad og 8 år ved St. Olav Domkirke. Fra 1979 til han ble syk stod

han til tjeneste som vikarprest for hele bispedømmet.

Pastor Vranken etterlater seg 3 søstre og enken etter hans bror i Nederland samt deres familie. I ham har vi mistet en glad og tjenestevillig prest og en elskverdig medbror. Vi anbefaler ham til Guds barmhjertighet.

Biskop Gerhard Schwenzer

R.I.P.

Vår kjære

SØSTER GABRIELLE SONNEN

døde i Oslo den 02.10.1985

i en alder av 84 år,

etter 58 års klosterliv.

Vi anbefaler vår avdøde medsøster til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

Jeg er Oppstandelsen og Livet, sier Herren. Den som tror på meg, skal leve, om han enn dør, og hver den som lever og tror på meg, skal i evighet ikke dø.

JOH. 11, 25-26

4 UNGE KATOLIKKER

Ønsker å leie hus/stor leilighet i Oslo fra desember. Betaler inntil kr. 5000,- pr. mnd.

Tove Berget, Kaj Boland, Monica Mol-tubakk og Petter Bruce, Nobelsgt. 37, 0268 Oslo 2, eller tlf. (02) 11 10 13 (Kaj Boland arb.). (02) 41 85 89 (Tove Berget priv.)

A / S N O R S K E S H E L L

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

Liturgisk kalender

November

12. Josafat, biskop og martyr.
Visd. 2, 23 - 3, 9.
Lk. 17, 7-10.
13. Ferial. Visd. 6, 1-11.
Lk. 17, 11-19.
14. Ferial. Visd. 7, 22 - 8, 1
Lk. 17, 20-25
15. Ferial el. Albert den Store,
biskop og kirkelærer.
Visd. 13, 1-9. Lk. 17, 26-37.
16. Ferial el. Margrete av Skottland,
el. Gjertrud, jomfru, el. Marias
lørdags messe. Visd. 18, 14-16;
19, 6-9. Lk. 18, 1-8.
17. 33. alm. søndag
(Norske Tidebønner Uke 1)
Dan. 12, 1-3.
Hebr. 10, 11-14.18.
Mk. 13, 24-32.
18. Ferial. 1.Makk. 1, 11-16.
43-45-57-60.65-67.
Lk. 18, 35-43.
el. Vigselsfesten for Peters og
Paulus' basilikaer i Roma.
Ap.Gj. 28, 11-16.30-31. Mt. 14,
22-23.
19. Ferial. 2.Makk. 6, 18-31.
Lk. 19, 1-10.
20. Ferial. 2.Makk. 7, 1.20-31
Lk. 19, 11-28.
21. Jomfru Marias fremstilling i
templet. 1.Makk. 2, 15-29.
Lk. 19,41-44.
el. Sak. 2, 14-17. Mt. 12, 46-50.
22. Cecilia, jomfru og martyr.
1.Makk. 4, 36-37.52-59.
Lk. 19, 45-48.
23. Ferial el. Klemens I., pave og
martyr, el. Kolumban, abbed, el.
Marias lørdagsmesse. 1.Makk. 6,
1-13. Lk. 20, 27-40.

Gudstjenester

23

			Dialogmesse	Høymesse
Arendal	Tyholmen	lørd. : 18.30		
St. Franciskus kirke	Tlf. 22 209	sønd. : 8.00		11.00
Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	lørd. : 17.45		
Mariakirken	Tlf. 53 77 35	sønd. : 9.15		10.45
Eikeli katolske kirke	Veståsen 18 Tlf. 24 25 69			10.30
Bergen	Christiesgt. 16	lørd. : 19.00		
St. Pauls kirke	Tlf. 32 54 10	sønd. : 9.00		11.00
Vår Frue Kirke	Helleveien	9.30		
Bodø	Hernesvn. 22	lørd. : 19.00		
St. Eysteins kirke	Tlf. 21 783	sønd. : 9.00		11.00
Drammen	Cappelensgt. 1	lørd. : 13.00		
St. Laurentius kirke	Tlf. 83 20 19	sønd. : 9.00		11.00
Fredrikstad	Kongensgt. 9	9.00		11.00
St. Birgitta kirke	Tlf. 11 438			
Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.				
Halden	Kristian V's pl. 1	9.00		10.45
St. Peters kirke	Tlf. 81 168			
Hamar	Torvgt. 113	lørd. : 18.00		
St. Torfinns kirke	Tlf. 23 751	sønd. : 11.00		
Hammerfest	Salsgt. 52	19.00		11.00
St. Mikael kirke	Tlf. 11 447			
Harstad	Skolegt. 4	lørd. : 17.00		
St. Sunniva kirke	Tlf. 61 501	sønd. : 10.30		
Haugesund	Haraldsgt. 21			11.00
St. Josefs kirke	Tlf. 23 195			
Hønefoss	Vesterngt. 5			11.00
St. Theresias kirke	Tlf. 22 381			
Kristiansand S.	Kirkegt. 3	lørd. : 13.00		
St. Ansgar kirke	Tlf. 24 225	sønd. : 10.00		11.00
Kristiansund N.	Flintegt. 5			11.00
St. Eysteins kirke	Tlf. 72 779			
Levanger	Jernbanegt. 29			11.00
St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem	Tlf. 81 856 Tlf. 81 855			
Lillehammer	Weidemannsgt. 3A	lørd. : 18.00		
Mariakirken	Tlf. 52 550	sønd. : 10.00		

BEGRAVELSESBYRÅET

TS *Jacobsen* a/s
Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05
Alltid telefonvakt

FORSIKRINGSBANKTIESELSKAPET **VESTA** LIVSFORSIKRINGSBANKTIESELSKAPET **HYGGA**

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Liturgisk kalender

Gudstjenester

			Dialogmesse	Høymesse
24. <i>Kristi kongefest</i> Dan. 7, 13-14. Joh. Åp. 1, 5-8. Joh. 18, 33b-37.	Lillestrøm <i>St. Magnus kirke</i>	Romeriksgt. 1 Tlf. 71 28 85	9.00	10.30
25. (Norske Tidebønner Uke 2) Ferial. Dan. 1, 1-6.8-20. Lk. 21, 1-4.	Molde <i>St. Sunniva kirke</i>	Parkvn. 25 Tlf. 51 467		11.00
26. Ferial. Dan. 2, 31-45. Lk. 21, 5-11.	Moss <i>St. Mikael's kapell</i>	Ryggevn. 24 Tlf. 51 038		17.00
27. Ferial. Dan. 5, 1-6.13-14.16-17.- 23-28. Lk. 21, 12-19.	Narvik <i>Kristi Kongekirke</i>	Håreksgt. 82		18.30
28. Ferial. Dan. 6, 11-27. Lk. 21, 20-28.	Oslo <i>St. Olav domkirke</i>	Akersvn. 1 Tlf. 20 72 26	<i>lørd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> : 9.30	11.00
29. Ferial. Dan. 7, 2-14. Lk. 21, 29-33.	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4 Tlf. 67 23 83	19.00 8.35	11.00
30. <i>Andreas, apostel.</i> Rom. 10, 9-18. Mt. 4, 18-22.	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15 Tlf. 43 07 71	9.00 18.30	11.00
	<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52 Tlf. 50 91 91	9.00	
	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23 Tlf. 15 38 90	9.00	11.00
	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5 Tlf. 64 18 20	<i>lørd.</i> : 18.00 <i>sønd.</i> :	10.00
	Porsgrunn <i>Vår Frue kirke</i>	Sverresgt. 26 Tlf. 50 793	<i>lørd.</i> : 18.00 <i>sønd.</i> :	11.00
	Stavanger <i>St. Svithun kirke</i>	Dronningensgt. 8 Tlf. 52 55 34	8.30 9.30 18.00	11.00
	Stord <i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsvn. 12</i> <i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i> <i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>			
	Tromsø <i>Vår Frue kirke</i>	Storgt. 94 Tlf. 84 277	<i>lørd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> :	11.00
	Trondheim <i>St. Olavs kirke</i>	Prinsensgt. 2a2 Tlf. 52 12 14	9.00	11.00
	Tønsberg <i>St. Olav kirke</i>	Sandefjordsgt. 1 Tlf. 11 949		11.00
	Voss <i>St. Olavs kapell</i>	Finnesvegen 57 Tlf. 51 25 10	Etter avtale	
	Ålesund <i>Vår Frue kirke</i>	Nørvesund Tlf. 37 558	<i>lørd.</i> : 17.00 <i>sønd.</i> : 8.30	11.00
DESEMBER				
1. 1. <i>søndag i advent</i> Jer. 33, 14-16. 1 Tes. 3, 12-4, 2 Luk. 21, 25-28. 34-36				
2. Jes. 2, 1-5 Matt 8, 5-11				
3. Jes. 11, 1-10 Luk. 10, 21-24				
4. Jes. 25, 6-10a Matt. 15, 29-37				
5. Jes. 26, 1-6 Matt. 7, 21. 24-27				
6. Jes. 29, 17-24 Matt. 9, 27-31				
7. <i>Jomfru Marias uplettede unnfangelse</i> 1. Mos. 3, 9-15-20 Ef. 1, 3-6. 11-12 Luk. 1, 26-38				
8. 2. <i>søndag i advent</i> Bar. 5, 1-9 Fil. 1, 4-6. 8-11 Luk. 3, 1-6				
9. Jes. 35, 1-10 Luk. 5, 17-26				

Neste nummer utgis 9. desember. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarlig redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 140,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 160,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

NOEN AV HØSTENS BØKER:

C. Clements: ØYENVITNE. En amerikansk lege i El Salvador, ib. kr. 175,-.

Dom H. Camara: TUSEN GRUNNER TIL Å LEVE, ib. kr. 89,-.

V. Henriksen: HELLIG OLAV, foto J. Brun, tegninger Gro Erikson Stoll, ib. kr. 289,-.

N.J. Lavik: FRELST ELLER FORFØRT? Om hjernevask og psykologisk påvirkning i nyreligiøse sekter, hft. kr. 78,-.

J.E. Rekdal: OPPSTANDELSE NÆRVÆR, hft. kr. 75,-.

J. Schwarz: REQUIM FOR BARTEL, hft. kr. 68,-.

C. Simon: SVERD OG SIGD, ib. kr. 178,-.

W. Sæther: SOL OVER GODE OG ONDE, hft. kr. 112,-.

M. Tournier: PIERROT ELLER NATTENS HEMMELIGHETER, ib. kr. 82,-.

Hans «Don Camillo» Vatne: DEILIG ER JORDEN, ib. kr. 90,-.

ØNSKER DU Å GI EN JULEGAVE UTENOM DET VANLIGE?

Nå har vi det største utvalget i *staller, krybbefigurer, madonnafigurer, kors* m.m. fra Frankrike, Italia, Tyskland og Norge.

Mange nydelige gavebøker for voksne og barn.

Julemusikk fra hele verden, gregoriansk, ortodoks, klassisk, religiøs musikk, folkemusikk.

Ikonkalendere, Madonnakalendere, Orgelkalendere, Pauluskalendere, Mon Agenda, Kunstkalendere.

Nydelige julekort med kristne motiver.

Ikoner, både håndmalte og reproduksjoner.

Røkelse, røkelseskar, trekull.

Kom mens utvalget er størst. Eller skriv til oss, vi sender over hele landet. Be om litteratur- og plate/kassettilister.

Utvidete åpningstider i desember

25.11-13.12: kl. 9-17 16.12-23.12: kl. 9-18 Lørdager: kl. 9-15

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4

Tlf. 15 34 82

**RENÉ OG
HÉLÈNE BIRKELAND**

Tannleger

Bygdø Allé 58 B - Oslo 2

Tlf. 44 86 13

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10

Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

Blikk på tiden

Er katolikkene kristne?

Som prest blir jeg ofte spurt om hvorfor jeg ikke rykker ut og sier fra hver gang det skrives et eller annet hårreisende om katolisismen i norsk presse, fortrinnsvis i den kristelige del av den. Den katolske kirke burde «markere seg» mer, får jeg høre fra velvillige sympatisører utenfor katolikkens lille flokk - de synes Moderkirken ligger altfor lavt i terrenget. Faktum er at den får mer oppmerksomhet enn det ringe antall troende skulle tilsi, og det til tross for at den aldri «går aktivt ut», men nøyer seg med å svare når den blir spurt. Man skal banke tålmodig og lenge på dens port: minst ett års undervisning kreves for å bli opptatt i fullt fellesskap med den katolske kirke. Derfor nøyer de fleste seg med sympatien. Men også sympatisørenes flokk er forholdsvis beskjeden, i hvert fall dersom vi trekker fra alle dem som får katolske sympatier etter den tredje pølsteren, - og det bør vi vel i all nøkternhet gjøre.

De aller fleste norske kristne lever i en nesten monumental uvitenhet om den katolske kirke og dens tro, og det enkelte eventuelt vet, har de som regel lært av protestantiske skolebøker eller lærebøker i teologi, og følgelig er det nesten uten unntagelse galt, til tross for at det meste i våre dager er skrevet med god vilje. Grunnen til at det så ofte blir galt, ligger for det første i protestantismens noe tilfeldige og uforpliktende forhold til historien. Man får gjerne det inntrykk at for mange er de nesten femten hundre

år mellom apostelen Paulus' død og Luthers fremtreden et eneste stort mørke. Dermed blir de nokså fremmede overfor det helt grunnleggende katolske begrepet *tradisjon*, som vel og merke ikke betegner noen åpenbaringskilde ved siden av Skriften, men selve den kirkelige trosoverlevering hvori Skriften er det fornemste dokument. Løsevev fra denne overleveringsprosess blir Skriften lett forvandlet til et slags himmelfallent orakel, hvor man leser de enkelte ord og «vers» uten sans for deres historiske sammenheng. Frelshistoriens samlende og kosmiske perspektiv faller da gjerne fra hverandre i «mannakorn» til den enkelte, for så å flyte sammen igjen til biblisismer av de forskjellige merker.

Når lutherdommen tross alt har bevart en viss enhetlig og konfesjonell identitet, skyldes det at den også refererer seg til en slags forpliktende tradisjon, som man riktignok ikke kaller «tradisjonen», men «bekjennelsen» eller «læren». Når lutheranerne skal undervise om katolisismen, lar de den ubevisst bli utsatt for den samme prosess: først rykkes den ut av historien, og dernest settes alle de rotløse biter, hvorav mange selvsagt er av «hedensk» opprinnelse, sammen til noe som i protestantiske lærebøker kalles «den katolske lære». Denne har Treenigheten og diverse annet til felles med lutherdommen, slås det gjerne fast i et par innledende bemerkninger, men dernest vies hele oppmerksomheten det «særegent» katolske: helgendyrkelse og relikvier, pave, avlat og skjærsild, - og så selvsagt munken Tetzl med den evige bemerkning om pengene og kisten. Han er Norges mest berømte katolikk, langt bedre kjent enn sin ordensbror Hallvard Rieber-Mohn, som i tredve år tålmodig stilte opp og forsikret sine landsmenn om at katolikkene hverken tilba jomfru Maria eller paven, og at vi heller ikke i høyere grad enn andre blir frelst av våre gjerninger.

I over hundre år har katolske prester og legfolk forsøkt å demontere de vrangforestillinger nordmenn så ofte har om katolisismen.

Ikke desto mindre er det de samme spørsmålene som fremdeles møter oss når vi skal informere om vår tro, enten det er blant intetanende gymnasiaster eller blant teologistudenter og lutherske prester, som burde vite bedre. Man vil så gjerne ha sine fordommer bekreftet; kanskje ville selve den protestantiske identitet bli truet dersom det viste seg at katolikkene virkelig var kristne. Der ligger sjelden ond vilje bak, men byrden av 400 års antikattolsk propaganda er sunket så dypt ned både i teologien og i folkesjelen, at de fleste ennå ikke er mottagelige for saklig informasjon om den katolske kirke. Kristne ledere diskuterer fremdeles i fullt alvor hvorvidt de kan be sammen med katolikker, og mange må for sin samvittighets skyld holde seg langt unna alt som er katolsk. Det gjelder endog enkelte lærere i teologi.

Den katolske kirke i Norge driver ingen utadrettet misjonsvirksomhet. Dens mål er ikke å gjøre flest mulig lutheranere til katolikker. Det er Den norske kirke som har hovedansvaret for at troen holdes levende i vårt folk. Men som katolske kristne tror vi at vi ved vårt nærvær kan bidra til å berike Guds troende folk i Norge, nettopp fordi vi er et levende vitnesbyrd om den gamle kristne tradisjon som også lutherdommen er utgått fra, og som jeg tror den stadig må stå i levende kontakt med dersom den ikke skal gå i frø. Hverken katolikker eller lutheranere har noe å tape på den åpne dialog; den kan bare lede oss til større fordyppelse i troen. Men den må begynne med at vi klart og utvetydig anerkjenner hverandre som kristne. Dessverre er altfor mange fremdeles ikke kommet dit.

Pater Hilarion